

สรุปผลการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การวิจัยเรื่อง “แบบแผนความคิดและรูปแบบรูปแบบผู้นำของนายกองค์การบริหารส่วนตำบลในประเทศไทย” ครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ของการวิจัย 3 ประการคือ 1. เพื่อศึกษาแบบแผนความคิดที่นำไปสู่ความรู้ของนายกองค์การบริหารส่วนตำบล และรูปแบบพฤติกรรมผู้นำของนายกองค์การบริหารส่วนตำบลที่เป็นจริง ตามทัศนะของนายกองค์การบริหารส่วนตำบล 2. เพื่อศึกษาความสอดคล้องของแบบแผนความคิด ที่จะนำไปสู่ความรู้ และรูปแบบพฤติกรรมผู้นำของนายกองค์การบริหารส่วนตำบลตามทัศนะของนายกองค์การบริหารส่วนตำบล และ 3. เพื่อศึกษาและนำเสนอรูปแบบพฤติกรรมผู้นำของนายกองค์การบริหารส่วนตำบลที่ควรจะเป็นตามทัศนะของผู้ร่วมงานหรือผู้เกี่ยวข้อง ข้อมูลที่ใช้ในการวิจัยได้มาจากแหล่งต่าง ๆ ดังนี้ 1. แบบสอบถามแบบแผนความคิดของนายกองค์การบริหารส่วนตำบล ที่นายกองค์การบริหารส่วนตำบลประเมินตนเอง [แต่ละองค์การบริหารส่วนตำบลที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ได้มาโดยวิธีสุ่มอย่างง่าย จำนวน 364 จากทั้งหมด 6,737 องค์การบริหารส่วนตำบลมีข้อมูลได้รับคืนที่สมบูรณ์พร้อมใช้ในการวิเคราะห์ทั้งสิ้น 131 คน และ 2. แบบสอบถามพฤติกรรมผู้นำของนายกองค์การบริหารส่วนตำบลที่ประเมิน โดยนายกองค์การบริหารส่วนตำบลและผู้ร่วมงานและผู้เกี่ยวข้องจำนวน 5 กลุ่ม มีข้อมูลสมบูรณ์ที่ใช้ในการวิเคราะห์ได้ทั้งสิ้นจำนวน 7,708 คน จากการสุ่มทั้งหมด 20,439 คน (ใช้เทคนิคทางสถิติตรวจสอบพบว่า ค่าสัมประสิทธิ์ความเที่ยงสำหรับรูปแบบพฤติกรรมผู้นำที่เกิดขึ้นจริงเป็น 0.9850 และรูปแบบพฤติกรรมที่ควรจะเป็น 0.9810 นั้นแสดงให้เห็นว่าข้อมูลมีความคงเส้นคงวาสูงมาก) กลุ่มดังกล่าวได้แก่ (ก) กลุ่มข้าราชการที่กำกับดูแลและส่งเสริมการปกครองท้องถิ่นระดับอำเภอ (ได้แก่ นายอำเภอ/ปลัดอำเภอผู้เป็นหัวหน้าประจำกิ่งอำเภอ ปลัดอำเภอหัวหน้าฝ่ายบริหารงานปกครอง หัวหน้ากลุ่มส่งเสริมการปกครองส่วนท้องถิ่นอำเภอ) (ข) กลุ่มรองนายกองค์การบริหารส่วนตำบล (ค) กลุ่มสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบล (ง) กลุ่มพนักงานส่วนตำบล (ได้แก่ ปลัดองค์การบริหารส่วนตำบลหัวหน้าส่วนการคลังองค์การบริหารส่วนตำบล หัวหน้าส่วนโยธาองค์การบริหารส่วนตำบล) และ (จ) กลุ่มประชาชนที่อาศัยอยู่ในเขตพื้นที่องค์การบริหารส่วนตำบล

ในการวิเคราะห์ข้อมูล ข้อมูลที่สมบูรณ์ทั้งหมดถูกนำไปวิเคราะห์ โดยใช้คอมพิวเตอร์ในการคำนวณ ค่าสถิติที่ใช้คือจำนวน ร้อยละ ค่าเฉลี่ยเลขคณิต ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การทดสอบไคสแควร์ การวิเคราะห์ความแปรปรวนสองทาง และการวิเคราะห์องค์ประกอบ โดยวิธี Principle Component และการ

หมุนแกนแบบ Varimax สำหรับผลการวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยได้นำเสนอในรูปแบบ ตาราง แผนภูมิ และแบบจำลองประกอบการอธิบาย

สรุปผลการวิจัย

1. ผลการวิจัยตามวัตถุประสงค์ของข้อที่ 1 “เพื่อศึกษาแบบแผนความคิด ที่นำไปสู่ความรู้ ของนายกองค์การบริหารส่วนตำบลและรูปแบบพฤติกรรมผู้นำของนายกองค์การบริหารส่วนตำบลที่เป็นจริง ตามทัศนะของนายกองค์การบริหารส่วนตำบล”

1.1 แบบแผนความคิดของนายกองค์การบริหารส่วนตำบล (ตามทัศนะของนายก อบต.)

1.1.1 นายกองค์การบริหารส่วนตำบลในประเทศไทยส่วนใหญ่ (ค่าเฉลี่ย = 3.95) มีแบบแผนความคิด ที่จะนำไปสู่ความรู้ในแบบแผนความคิดเชิงระบบ (สามารถวิเคราะห์ข้อเท็จจริงบนพื้นฐานเชิงปริมาณ และการแก้ปัญหา ซึ่งกระบวนการคิดนี้จะส่งผลไปสู่การปฏิบัติ ที่เป็นการตอบคำถามที่ว่า “ทำอะไร”) รองลงมาเป็นแบบแผนความคิดเชิงความรู้เกี่ยวกับวัฒนธรรม และการเอาใจใส่ (สามารถคิดเชิงความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล ความรู้สึกบนพื้นฐานของอารมณ์ และการเคลื่อนไหว เสียงดนตรี และจิตวิญญาณ ซึ่งกระบวนการคิดนี้เน้นความต้องการเครือข่ายระหว่างผู้อำนวยการความสะอาดกับผู้รับบริการ ที่มุ่งไปสู่การตอบคำถามที่ว่า “ทำกับใคร(Who)”) แบบแผนความคิดเชิงกลยุทธ์ (สามารถคิดเชิงจินตนาการ การสังเคราะห์ การบูรณาการ การหยั่งรู้ หรือรู้สึกซึ่ง และการคิด แบบองค์รวม กระบวนการนี้จะเน้นการผลิตที่จะเกิดขึ้นในอนาคต หรือเป็นไปตามวัตถุประสงค์เชิงกลยุทธ์ ที่มุ่งสู่การตอบคำถามที่ว่า “ทำไม ”) และแบบแผนความคิดเชิงขั้นตอนและกระบวนการ (สามารถคิดเชิงจัดการ การจัดลำดับ การวางแผน การควบคุม และการให้รายละเอียด ซึ่งกระบวนการนี้จะเน้นกระบวนการจัดการที่มุ่งไปสู่การตอบคำถามที่ว่า “ทำอย่างไร”) โดยมีค่าเฉลี่ยเป็น 3.70, 3.62 และ 3.53 ตามลำดับ ซึ่งผลการวิจัยนี้ไม่เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้

1.1.2 นายกองค์การบริหารส่วนตำบลในแต่ละภาคมีแบบแผนความคิดทั้ง 4 แบบ (ความคิดเชิงระบบ ความคิดเชิงขั้นตอนและกระบวนการ ความคิดเชิงความรู้ที่เกี่ยวกับวัฒนธรรมและการเอาใจใส่ดูแล และความคิดเชิงกลยุทธ์) แตกต่างกัน โดยพบว่านายกองค์การบริหารส่วนตำบลในเขตภาคเหนือ ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ และภาคกลาง มีแบบแผนความคิดเชิงระบบ และความคิดเชิงความรู้ที่เกี่ยวกับวัฒนธรรมและการเอาใจใส่ดูแล สูงกว่าเขตภาคใต้ ในขณะที่นายกองค์การบริหารส่วนตำบลในเขตภาคใต้มีแบบแผนความคิดเชิงขั้นตอนและกระบวนการ สูงกว่าภาคอื่นๆ และพบว่า วุฒิกการศึกษา มีผลต่อแบบแผนความคิดดังกล่าวทั้ง 4 แบบของนายกองค์การบริหารส่วนตำบล

1.2 รูปแบบพฤติกรรมผู้นำที่เป็นจริงของนายกองค์การบริหารส่วนตำบล (ตามทัศนะของนายกองค์การบริหารส่วนตำบล)

1.2.1 รูปแบบพฤติกรรมผู้นำที่เป็นจริงของนายกองค์การบริหารส่วนตำบล ในภาพรวมทั้งประเทศ ส่วนใหญ่ประมาณร้อยละ 49 มีรูปแบบพฤติกรรมผู้นำแบบประชาธิปไตย รองลงมา มีรูปแบบพฤติกรรมผู้นำ แบบตามสบาย แบบสังคมนิยม และ แบบเผด็จการ คิดเป็น ร้อยละ 34, 10 และ 7 ตามลำดับ

1.2.2 นายกองค์การบริหารส่วนตำบลในเขตภาคเหนือและภาคใต้ ส่วนใหญ่ มีรูปแบบพฤติกรรมผู้นำที่เป็นจริงแบบตามสบาย รองลงมาเป็นแบบประชาธิปไตย ขณะที่ ส่วนใหญ่นายกองค์การบริหารส่วนตำบลในเขตภาคตะวันออกเฉียงเหนือและภาคกลางมีรูปแบบ พฤติกรรมผู้นำที่เป็นจริงแบบประชาธิปไตย รองลงมาเป็นแบบตามสบาย ตามลำดับ

1.2.3 ภาค เพศ ช่วงอายุ และวุฒิการศึกษา ของนายกองค์การบริหารส่วนตำบล ไม่มีผลต่อพฤติกรรมผู้นำที่เป็นจริงในภาพรวม (ด้านโครงสร้างการริเริ่ม และ ด้านจินตอาทร) ของ นายกองค์การบริหารส่วนตำบลอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ 0.05

1.3 รูปแบบพฤติกรรมผู้นำที่ควรจะเป็นของนายกองค์การบริหารส่วนตำบล (ตาม ทัศนะของนายกองค์การบริหารส่วนตำบล)

1.3.1 รูปแบบพฤติกรรมผู้นำที่ควรจะเป็นของนายกองค์การบริหารส่วนตำบล ในภาพรวมทั้งประเทศ ส่วนใหญ่ประมาณร้อยละ 72.88 มีรูปแบบพฤติกรรมผู้นำที่ควรจะเป็นแบบ ประชาธิปไตย รองลงมา มีรูปแบบพฤติกรรมผู้นำแบบตามสบาย แบบเผด็จการ และแบบสังคมนิยม คิดเป็นร้อยละ 18.64, 5.08 และ 3.40 ตามลำดับ

1.3.2 นายกองค์การบริหารส่วนตำบลของทุกภาค (ภาคเหนือ ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ภาคกลาง และ ภาคใต้) มีความต้องการผู้นำรูปแบบประชาธิปไตยสูงกว่า รูปแบบพฤติกรรมผู้นำรูปแบบอื่น ๆ

1.3.3 ภาค เพศ ช่วงอายุ และวุฒิการศึกษา ของนายกองค์การบริหารส่วนตำบล ไม่มีผลต่อพฤติกรรมผู้นำที่ควรจะเป็นในภาพรวม (ด้านโครงสร้างการริเริ่ม และด้านจินตอาทร) ของนายกองค์การบริหารส่วนตำบลอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ 0.05

1.4 รูปแบบพฤติกรรมผู้นำที่เป็นจริงของนายกองค์การบริหารส่วนตำบล (ตามทัศนะ ของกลุ่มผู้ร่วมงานและผู้เกี่ยวข้อง)

1.4.1 รูปแบบพฤติกรรมผู้นำที่เป็นจริงของนายกองค์การบริหารส่วนตำบลใน ภาพรวมทั้งประเทศ (ตามทัศนะของกลุ่มผู้ร่วมงานและผู้เกี่ยวข้อง) ส่วนใหญ่ประมาณร้อยละ 45.51 มีรูปแบบพฤติกรรมผู้นำแบบประชาธิปไตย รองลงมา มีรูปแบบพฤติกรรมผู้นำ แบบตามสบาย แบบสังคมนิยม และ แบบเผด็จการ คิดเป็นร้อยละ 45.47, 4.91 และ 4.11 ตามลำดับ

1.4.2 นายกองค้การบริหารส่วนตำบลในเขตภาคกลาง และภาคเหนือ (ตาม ทัศนยะของกลุ่มผู้ร่วมงานและผู้เกี่ยวข้อง) ส่วนใหญ่มีรูปแบบพฤติกรรมผู้นำที่เป็นจริงแบบ ประชาธิปไตย ขณะที่ในเขตภาคตะวันออกเฉียงเหนือและภาคใต้ ส่วนใหญ่มีรูปแบบพฤติกรรม ผู้นำที่เป็นจริงแบบตามสบาย

1.4.3 กลุ่มผู้ร่วมงานและผู้เกี่ยวข้องทั้ง 5 กลุ่ม [1] กลุ่มข้าราชการที่กำกับดูแล และส่งเสริมการปกครองท้องถิ่นระดับอำเภอ (ได้แก่ นายอำเภอ ปลัดอำเภอผู้เป็นหัวหน้าประจำกิ่ง อำเภอ ปลัดอำเภอหัวหน้าฝ่ายบริหารงานปกครอง หัวหน้ากลุ่มส่งเสริมการปกครองส่วนท้องถิ่น อำเภอ) 2) กลุ่มรองนายกองค้การบริหารส่วนตำบล 3) กลุ่มสมาชิกสภาองค้การบริหารส่วนตำบล 4) กลุ่มพนักงานส่วนตำบล (ได้แก่ ปลัดองค้การบริหารส่วนตำบล หัวหน้าส่วนการคลังองค้การ บริหารส่วนตำบล หัวหน้าส่วนโยธาองค้การบริหารส่วนตำบล และ 5) กลุ่มประชาชนที่อาศัยอยู่ใน เขตพื้นที่] มีทัศนยะต่อพฤติกรรมผู้นำที่เป็นจริงในภาพรวม (ด้านโครงสร้างการริเริ่ม และ ด้านจินตอาทร) ของนายกองค้การบริหารส่วนตำบล แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ 0.05 โดย พบว่า กลุ่มรองนายกองค้การบริหารส่วนตำบล กลุ่มพนักงานส่วนตำบล และกลุ่มสมาชิกสภา องค้การบริหารส่วนตำบล มีทัศนยะต่อพฤติกรรมผู้นำที่เป็นจริงในภาพรวม (ด้านโครงสร้างการริเริ่ม และด้านจินตอาทร) สูงกว่ากลุ่มข้าราชการที่กำกับดูแลและส่งเสริม และกลุ่มประชาชน ในทำนอง เดียวกันพบว่า เพศ ช่วงอายุ วุฒิการศึกษา และ ภาค ของกลุ่มผู้ร่วมงานและผู้เกี่ยวข้องไม่มีผลต่อ พฤติกรรมผู้นำที่เป็นจริงในภาพรวม (ด้านโครงสร้างการริเริ่ม และด้านจินตอาทร) อย่างมีนัยสำคัญ ที่ระดับ 0.05

1.4.4 กลุ่มผู้ร่วมงานและผู้เกี่ยวข้องทั้ง 5 กลุ่ม [1] กลุ่มข้าราชการที่กำกับดูแล และส่งเสริมการปกครองท้องถิ่นระดับอำเภอ (ได้แก่ นายอำเภอ ปลัดอำเภอผู้เป็นหัวหน้าประจำกิ่ง อำเภอปลัดอำเภอหัวหน้าฝ่ายบริหารงานปกครอง หัวหน้ากลุ่มส่งเสริมการปกครองส่วนท้องถิ่น อำเภอ) 2) กลุ่มรองนายกองค้การบริหารส่วนตำบล 3) กลุ่มสมาชิกสภาองค้การบริหารส่วนตำบล 4) กลุ่มพนักงานส่วนตำบล (ได้แก่ ปลัดองค้การบริหารส่วนตำบล หัวหน้าส่วนการคลังองค้การ บริหารส่วนตำบล หัวหน้าส่วนโยธาองค้การบริหารส่วนตำบล และ 5) กลุ่มประชาชนที่อาศัยอยู่ใน เขตพื้นที่] มีทัศนยะต่อพฤติกรรมผู้นำที่เป็นจริงใน ด้านโครงสร้างการริเริ่ม ของนายกองค้การ บริหารส่วนตำบล แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ 0.05 โดยพบว่า กลุ่มรองนายกองค้การ บริหารส่วนตำบล กลุ่มพนักงานส่วนตำบล และกลุ่มสมาชิกสภาองค้การบริหาร ส่วนตำบล มีทัศนยะต่อรูปแบบพฤติกรรมผู้นำที่เป็นจริงในด้านโครงสร้างการริเริ่ม สูงกว่ากลุ่มข้าราชการ ที่กำกับดูแลและส่งเสริม และกลุ่มประชาชน ในทำนองเดียวกันพบว่า เพศ ช่วงอายุ วุฒิการศึกษา และ ภาค ของกลุ่มผู้ร่วมงานและผู้เกี่ยวข้องไม่มีผลต่อพฤติกรรมผู้นำที่เป็นจริงด้าน โครงสร้างการ ริเริ่ม อย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ 0.05

1.4.5 กลุ่มผู้ร่วมงานและผู้เกี่ยวข้องทั้ง 5 กลุ่ม [1] กลุ่มข้าราชการที่กำกับดูแล และส่งเสริมการปกครองท้องถิ่นระดับอำเภอ (ได้แก่ นายอำเภอ ปลัดอำเภอผู้เป็นหัวหน้าประจำกิ่ง อำเภอ ปลัดอำเภอหัวหน้าฝ่ายบริหารงานปกครอง หัวหน้ากลุ่มส่งเสริมการปกครองส่วนท้องถิ่น อำเภอ) 2) กลุ่มรองนายกองค์การบริหารส่วนตำบล 3) กลุ่มสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบล 4) กลุ่มพนักงานส่วนตำบล (ได้แก่ ปลัดองค์การบริหารส่วนตำบล หัวหน้าส่วนการคลังองค์การบริหารส่วนตำบล หัวหน้าส่วนโศรของค์การบริหารส่วนตำบล และ 5) กลุ่มประชาชนที่อาศัยอยู่ในเขตพื้นที่] มีทัศนคติต่อพฤติกรรมผู้นำที่เป็นจริงใน ด้านจินตภาพของนายกองค์การบริหารส่วนตำบล แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ 0.05 โดยพบว่า กลุ่มรองนายกองค์การบริหารส่วนตำบล กลุ่มพนักงานส่วนตำบล และกลุ่มสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบล มีทัศนคติต่อรูปแบบพฤติกรรมผู้นำที่เป็นจริงในด้านการจินตภาพสูงกว่ากลุ่มข้าราชการที่กำกับดูแล และส่งเสริม และกลุ่มประชาชน ในทำนองเดียวกันพบว่า เพศ ช่วงอายุ วุฒิการศึกษา และภาค ของกลุ่มผู้ร่วมงานและผู้เกี่ยวข้อง ไม่มีผลต่อพฤติกรรมผู้นำที่เป็นจริง ด้านจินตภาพ อย่างมีนัยสำคัญ ที่ระดับ 0.05

1.5 รูปแบบพฤติกรรมผู้นำที่ควรจะเป็นของนายกองค์การบริหารส่วนตำบล (ตามทัศนคติของกลุ่มผู้ร่วมงานและผู้เกี่ยวข้อง)

1.5.1 รูปแบบพฤติกรรมผู้นำที่ควรจะเป็นของนายกองค์การบริหารส่วนตำบล ในภาพรวมทั้งประเทศ (ตามทัศนคติของกลุ่มผู้ร่วมงานและผู้เกี่ยวข้อง) ส่วนใหญ่ประมาณร้อยละ 54.41 มีรูปแบบพฤติกรรมผู้นำที่ควรจะเป็นแบบประชาธิปไตย รองลงมาในรูปแบบพฤติกรรมผู้นำที่ควรจะเป็น แบบตามสบาย แบบเผด็จการ และ แบบสังคมนิยม คิดเป็นร้อยละ 35.92, 5.03 และ 4.64 ตามลำดับ

1.5.2 กลุ่มผู้ร่วมงานและผู้เกี่ยวข้องทุกกลุ่มของแต่ละภาค ส่วนใหญ่มีความต้องการรูปแบบพฤติกรรมผู้นำที่ควรจะเป็นของนายกองค์การบริหารส่วนตำบลแบบประชาธิปไตยมากที่สุด

1.5.3 กลุ่มผู้ร่วมงานและผู้เกี่ยวข้องทั้ง 5 กลุ่ม [1] กลุ่มข้าราชการที่กำกับดูแล และส่งเสริมการปกครองท้องถิ่นระดับอำเภอ (ได้แก่ นายอำเภอ ปลัดอำเภอผู้เป็นหัวหน้าประจำกิ่ง อำเภอ ปลัดอำเภอหัวหน้าฝ่ายบริหารงานปกครอง หัวหน้ากลุ่มส่งเสริมการปกครองส่วนท้องถิ่น อำเภอ) 2) กลุ่มรองนายกองค์การบริหารส่วนตำบล 3) กลุ่มสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบล 4) กลุ่มพนักงานส่วนตำบล (ได้แก่ ปลัดองค์การบริหารส่วนตำบล หัวหน้าส่วนการคลังองค์การบริหารส่วนตำบล หัวหน้าส่วนโศรของค์การบริหารส่วนตำบล และ 5) กลุ่มประชาชนที่อาศัยอยู่ในเขตพื้นที่] เพศของผู้ร่วมงาน และ ภาคของผู้ร่วมงาน มีผลทำให้การมองเห็นพฤติกรรมผู้นำที่ควรจะเป็นในภาพรวม (ด้านโครงสร้างการริเริ่ม และด้านจินตภาพ) ของนายกองค์การบริหารส่วนตำบล แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ 0.05 โดยพบว่า

1.5.3.1 กลุ่มผู้ร่วมงานและผู้เกี่ยวข้องเกือบทุกกลุ่มไม่แตกต่างกัน ยกเว้น กลุ่มรองนายกองค์การบริหารส่วนตำบล และ กลุ่มสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบล มีทัศนคติต่อพฤติกรรมผู้นำที่ควรจะเป็นในภาพรวมสูงกว่ากลุ่มข้าราชการที่กำกับดูแลและส่งเสริม ในทำนองเดียวกันพบว่า เพศของกลุ่มผู้ร่วมงานและผู้ที่เกี่ยวข้องมีผลทำให้ทัศนคติเกี่ยวกับ พฤติกรรมผู้นำที่ควรจะเป็นในภาพรวมของนายกองค์การบริหารส่วนตำบลแตกต่างกันด้วย

1.5.3.2 กลุ่มผู้ร่วมงานและผู้เกี่ยวข้องในเขตภาคเหนือ เขตภาค ตะวันออกเฉียงเหนือ และเขตภาคกลาง มีทัศนคติต่อรูปแบบพฤติกรรมผู้นำที่ควรจะเป็นในภาพรวมสูง กว่ากลุ่มผู้ร่วมงานและผู้เกี่ยวข้องในเขตภาคใต้

1.5.4 กลุ่มผู้ร่วมงานและผู้เกี่ยวข้องทั้ง 5 กลุ่ม (1) กลุ่มข้าราชการที่กำกับดูแล และส่งเสริมการปกครองท้องถิ่นระดับอำเภอ (ได้แก่ นายอำเภอ ปลัดอำเภอผู้เป็นหัวหน้าประจำกิ่ง อำเภอ ปลัดอำเภอหัวหน้าฝ่ายบริหารงานปกครอง หัวหน้ากลุ่มส่งเสริมการปกครองส่วนท้องถิ่น อำเภอ) 2) กลุ่มรองนายกองค์การบริหารส่วนตำบล 3) กลุ่มสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบล 4) กลุ่มพนักงานส่วนตำบล (ได้แก่ ปลัดองค์การบริหารส่วนตำบล หัวหน้าส่วนการคลังองค์การ บริหารส่วนตำบล หัวหน้าส่วนโยธาองค์การบริหารส่วนตำบล) และ 5) กลุ่มประชาชนที่อาศัยอยู่ใน เขตพื้นที่] และ เพศของกลุ่มผู้ร่วมงาน มีผลทำการมองเห็นพฤติกรรมผู้นำที่ควรจะเป็น ด้าน โครงสร้างการริเริ่มของนายกองค์การบริหารส่วนตำบล แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ 0.05 โดยพบว่า เกือบทุกกลุ่มของผู้เกี่ยวข้องไม่แตกต่างกัน ยกเว้นกลุ่มรองนายกองค์การบริหาร ส่วนตำบล และ กลุ่มสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบล มีทัศนคติต่อรูปแบบพฤติกรรมผู้นำที่ควร จะเป็นในด้านโครงสร้างการริเริ่มสูงกว่ากลุ่มข้าราชการที่กำกับดูแลและส่งเสริม ในทำนองเดียวกัน พบว่า เพศของกลุ่มผู้ร่วมงานและผู้ที่เกี่ยวข้องมีผลทำให้ทัศนคติเกี่ยวกับพฤติกรรมผู้นำที่ควรจะเป็น ของนายกองค์การบริหารส่วนตำบลแตกต่างกันด้วย

1.5.5 กลุ่มผู้ร่วมงานและผู้เกี่ยวข้องทั้ง 5 กลุ่ม (1) กลุ่มข้าราชการที่กำกับดูแล และส่งเสริมการปกครองท้องถิ่นระดับอำเภอ (ได้แก่ นายอำเภอ ปลัดอำเภอผู้เป็นหัวหน้าประจำกิ่ง อำเภอ ปลัดอำเภอหัวหน้าฝ่ายบริหารงานปกครอง หัวหน้ากลุ่มส่งเสริมการปกครองส่วนท้องถิ่น อำเภอ) 2) กลุ่มรองนายกองค์การบริหารส่วนตำบล 3) กลุ่มสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบล 4) กลุ่มพนักงานส่วนตำบล (ได้แก่ ปลัดองค์การบริหารส่วนตำบล หัวหน้าส่วนการคลังองค์การ บริหารส่วนตำบล หัวหน้าส่วนโยธาองค์การบริหารส่วนตำบล) และ 5) กลุ่มประชาชนที่อาศัยอยู่ใน เขตพื้นที่] และ เพศของผู้ร่วมงาน มีผลทำให้การมองเห็น พฤติกรรมผู้นำที่ควรจะเป็น ด้านจินตภาพของนายกองค์การบริหารส่วนตำบล แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ 0.05 โดย พบว่า

1.5.5.1 กลุ่มผู้ร่วมงานและผู้เกี่ยวข้องเกือบทุกกลุ่มไม่แตกต่างกัน ยกเว้น กลุ่มรองนายกองค์การบริหารส่วนตำบล และ กลุ่มสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบล มีทัศนคติต่อรูปแบบพฤติกรรมผู้นำที่ควรจะเป็นในด้านจินตอาทร สูงกว่ากลุ่มข้าราชการที่กำกับดูแลและส่งเสริม

1.5.5.2 กลุ่มผู้ร่วมงานและผู้เกี่ยวข้องในเขตภาคเหนือ เขตภาคตะวันออกเฉียงเหนือ และเขตภาคกลาง มีทัศนคติต่อรูปแบบพฤติกรรมผู้นำที่ควรจะเป็นในด้านจินตอาทร สูงกว่ากลุ่มผู้ร่วมงานและผู้เกี่ยวข้องในเขตภาคใต้

2. ผลการวิจัยตามวัตถุประสงค์ของข้อที่ 2 “เพื่อศึกษาความสอดคล้องของแบบแผนความคิดที่นำไปสู่ความรู้ และรูปแบบพฤติกรรมผู้นำของนายกองค์การบริหารส่วนตำบล”

2.1 ความสอดคล้องระหว่างแบบแผนความคิดกับรูปแบบพฤติกรรมผู้นำของนายกองค์การบริหารส่วนตำบล (ตามทัศนะของนายกองค์การบริหารส่วนตำบล)

2.1.1 แบบแผนความคิด (ความคิดเชิงระบบ ความคิดเชิงขั้นตอนและกระบวนการ ความคิดเชิงความรู้ที่เกี่ยวกับวัฒนธรรมและการเอาใจใส่ ดูแล และความคิดเชิงกลยุทธ์) ของนายกองค์การบริหารส่วนตำบลมีความสอดคล้องกับรูปแบบพฤติกรรมผู้นำที่เป็นจริง (แบบประชาธิปไตย แบบสังคมนิยม แบบตามสบาย และแบบเผด็จการ) ของนายกองค์การบริหารส่วนตำบล อย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ 0.05 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานของการวิจัยที่ตั้งไว้

2.1.2 แบบแผนความคิด (ความคิดเชิงระบบ ความคิดเชิงขั้นตอนและกระบวนการ ความคิดเชิงความรู้ที่เกี่ยวกับวัฒนธรรมและการเอาใจใส่ดูแล และความคิดเชิงกลยุทธ์) ของนายกองค์การบริหารส่วนตำบลมีความสอดคล้องกับรูปแบบพฤติกรรมผู้นำที่ควรจะเป็น (แบบประชาธิปไตย แบบสังคมนิยม แบบตามสบาย และ แบบเผด็จการ) ของนายกองค์การบริหารส่วนตำบล ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานของการวิจัยที่ตั้งไว้

2.1.3 รูปแบบพฤติกรรมผู้นำที่เป็นจริง ของนายกองค์การบริหารส่วนตำบล สอดคล้องกับรูปแบบพฤติกรรมผู้นำที่ควรจะเป็นของนายกองค์การบริหารส่วนตำบลอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ 0.05

2.1.4 รูปแบบพฤติกรรมผู้นำที่เป็นจริงของนายกองค์การบริหารส่วนตำบล ในเขตภาคเหนือ ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ภาคกลาง และภาคใต้ สอดคล้องกับรูปแบบพฤติกรรมผู้นำที่ควรจะเป็นอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ 0.05

2.2 ความสอดคล้องระหว่างรูปแบบพฤติกรรมผู้นำของนายกองค์การบริหารส่วนตำบล (ตามทัศนะของกลุ่มผู้ร่วมงานและผู้เกี่ยวข้อง)

2.2.1 รูปแบบพฤติกรรมผู้นำที่เป็นจริง ของนายกองค์การบริหารส่วนตำบล สอดคล้องกับรูปแบบพฤติกรรมผู้นำที่ควรจะเป็น ของนายกองค์การบริหารส่วนตำบลอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ 0.05

2.2.2 รูปแบบพฤติกรรมผู้นำที่เป็นจริงของนายกองค์การบริหารส่วนตำบล ในเขตภาคเหนือ ไม่สอดคล้องกับรูปแบบพฤติกรรมผู้นำที่ควรจะเป็นอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ 0.05

2.2.3 รูปแบบพฤติกรรมผู้นำที่เป็นจริง ของนายกองค์การบริหารส่วนตำบล ในเขตภาคตะวันออกเฉียงเหนือ เขตภาคกลาง และ เขตภาคใต้ สอดคล้องกับรูปแบบพฤติกรรม ผู้นำที่ควรจะเป็น อย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ 0.05

2.3 ความสอดคล้องระหว่างรูปแบบพฤติกรรมผู้นำของนายกองค์การบริหาร ส่วนตำบล (ตามทัศนะของนายกองค์การบริหารส่วนตำบล กับกลุ่มผู้ร่วมงานและผู้เกี่ยวข้อง)

2.3.1 รูปแบบพฤติกรรมผู้นำที่เป็นจริง ตามทัศนะของนายกองค์การบริหาร ส่วนตำบล สอดคล้องกับรูปแบบพฤติกรรมผู้นำที่เป็นจริง ตามทัศนะของกลุ่มผู้ร่วมงานและผู้เกี่ยวข้องอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ 0.05

2.3.2 รูปแบบพฤติกรรมผู้นำที่ควรจะเป็น ตามทัศนะของนายกองค์การบริหาร ส่วนตำบล สอดคล้อง กับรูปแบบพฤติกรรมผู้นำที่ควรจะเป็น ตามทัศนะของกลุ่มผู้ร่วมงานและผู้เกี่ยวข้อง

3. ผลการวิจัยตามวัตถุประสงค์ของข้อที่ 3 “เพื่อศึกษาและนำเสนอรูปแบบของ พฤติกรรมผู้นำที่ควรจะเป็นของนายกองค์การบริหารส่วนตำบลตามทัศนะของกลุ่มผู้ร่วมงานและผู้เกี่ยวข้อง”

ในการวิเคราะห์องค์ประกอบเพื่อหารูปแบบของพฤติกรรมผู้นำที่ควรจะเป็นของ นายกองค์การบริหารส่วนตำบลตามวัตถุประสงค์ของการวิจัยข้อที่ 3 นี้ เป็นการวิเคราะห์ องค์ประกอบแบบ Principal Component และการหมุนแกนแบบ Varimax ผลการทดสอบความ เพียงพอของตัวอย่างที่ใช้ในการวิเคราะห์องค์ประกอบโดยการวัดแบบ ไกเซอร์-เมเยอร์-โอลคิน (Kaiser-Meyer-Olkin Measure of Sampling Adequacy) ได้ค่าสัมประสิทธิ์ความเพียงพอเป็น 0.9920 และมีนัยสำคัญที่ระดับ 0.05 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลได้องค์ประกอบ 5 องค์ประกอบ โดยมี อำนาจการทำนาย (rotation sums of squared loadings) เป็น 64.95% สรุปผลการวิเคราะห์เป็นด้าน (categories) ต่าง ๆ ดังนี้

3.1 พฤติกรรมด้านโครงสร้างการริเริ่ม

3.1.1 คุณภาพของผลงาน

3.1.1.1 ให้ความสำคัญกับผลงานของผู้ได้บังคับบัญชามากกว่าความสัมพันธ์ ส่วนตัว

3.1.2 การบริหารจัดการ

3.1.2.1 มีการวางแผนในการบริหารงานขององค์การบริหารส่วนตำบล

3.1.2.2 มีการประสานกับหน่วยงานท้องถิ่นได้แก่องค์การบริหาร

ส่วนจังหวัดและเทศบาล

- 3.1.2.3 ได้ร่วมจัดทำแผนกับหน่วยงานอื่นของอำเภอหรือจังหวัด
- 3.1.2.4 ติดตามการปฏิบัติงานของผู้ใต้บังคับบัญชาอย่างใกล้ชิด
- 3.1.2.5 การบริหารงานของนายกองค์การบริหารส่วนตำบล คำนึงถึงความต้องการของประชาชนและสอดคล้องกับแผนของจังหวัด
- 3.1.2.6 เป็นนักพัฒนาหรือนักเปลี่ยนแปลงหน่วยงานในองค์การบริหารส่วนตำบลให้มีระบบได้อย่างชัดเจน
- 3.1.2.7 มีการประสานกับส่วนราชการที่เข้ามาปฏิบัติงานในพื้นที่องค์การบริหารส่วนตำบล
- 3.1.2.8 ให้ความสำคัญกับการอนุรักษ์และพัฒนาสิ่งแวดล้อม
- 3.1.2.9 ให้ความสำคัญกับการธำรงรักษาวัฒนธรรมท้องถิ่นและภูมิปัญญาท้องถิ่น
- 3.1.2.10 สนับสนุนให้องค์การบริหารส่วนตำบลมีความโปร่งใส
- 3.1.3 วิสัยทัศน์และวิชาการในการปฏิบัติงาน
- 3.1.3.1 สนับสนุนให้นำความรู้ทางทฤษฎีมาใช้ในการปฏิบัติงาน
- 3.1.3.2 นำเอาความคิดใหม่ๆ มาทดลองใช้ในการปฏิบัติงานในองค์การบริหารส่วนตำบล
- 3.1.3.3 สามารถวิเคราะห์และประมวลข้อคิดเห็นของผู้ร่วมงานและนำมาผลไปใช้ประโยชน์ในการบริหารงาน
- 3.1.3.4 วิเคราะห์หรือวินิจฉัยเรื่องต่างๆ ได้ถูกต้อง
- 3.1.3.5 เป็นผู้มีเหตุผลและสามารถให้เหตุผลแก่ผู้ร่วมงานหรือผู้อื่นได้อย่างชัดเจน
- 3.1.3.6 สามารถแก้ไขสถานการณ์ที่เกิดขึ้นในองค์การบริหารส่วนตำบลได้ถูกต้องและรวดเร็ว
- 3.1.3.7 ตัดสินใจสั่งการได้อย่างรวดเร็วและเหมาะสม
- 3.1.3.8 กำหนดแนวทางการทำงานขององค์การบริหารส่วนตำบลไว้อย่างชัดเจน
- 3.1.3.9 ปกครองผู้ใต้บังคับบัญชาหรือผู้ร่วมงานโดยใช้กฎ ระเบียบ ข้อบังคับ ฯลฯ ขององค์การบริหารส่วนตำบลเป็นหลัก
- 3.1.4 ความเชื่อมั่นในตนเอง
- 3.1.4.1 มีความคิดว่า “ใครตายยังไงช่างเขา เราอยู่ยังไงสำคัญกว่า”
- 3.1.4.2 มีความคิดว่า “ถ้าฉันไม่เก่งจริง ฉันคงไม่ได้เป็นนาย”

- 3.1.5 หลักปรัชญาพื้นฐานในการบริหารงาน
- 3.1.5.1 เชื่อว่า “การรวบอำนาจคือหัวใจของการบริหาร”
- 3.1.5.2 เชื่อว่า “การควบคุมเป็นวิธีการเดียวเท่านั้นที่จะทำให้คนทำงาน”
- 3.2 พฤติกรรมด้านจินตอาทร
- 3.2.1 มนุษยสัมพันธ์
- 3.2.1.1 กระทำตนเป็นกันเองกับผู้ใต้บังคับบัญชาหรือเพื่อนร่วมงาน
- 3.2.1.2 จะพยายามไต่ถามทุกข์ สุขของผู้ใต้บังคับบัญชาอยู่เสมอ
- 3.2.1.3 มีมนุษยสัมพันธ์ที่ดีกับเพื่อนร่วมงานหรือผู้ใต้บังคับบัญชา
- 3.2.1.4 มองคนในแง่บวก
- 3.2.1.5 สร้างขวัญและกำลังใจให้เกิดขึ้นกับผู้ร่วมงาน
- 3.2.1.6 ช่วยเหลือการปฏิบัติงานต่างๆ และร่วมแก้ไขปัญหามุคคละอย่างใกล้ชิด
- 3.2.1.7 ให้โอกาสผู้ร่วมงานเข้าพบได้สะดวก
- 3.2.1.8 กระทำตนให้เป็นที่ยอมรับของเพื่อนร่วมงาน
- 3.2.1.9 ปฏิบัติต่อผู้ร่วมงานด้วยความยุติธรรมและมีเมตตา
- 3.2.1.10 ให้ความช่วยเหลือและให้คำปรึกษาในการปฏิบัติงานแก่
- ผู้ร่วมงาน
- 3.2.1.11 ให้ความใกล้ชิดและเป็นมิตรกับทุกคนทั้งภายในและภายนอก
- หน่วยงาน
- 3.2.2 การให้โอกาสผู้ใต้บังคับบัญชามีส่วนร่วมในการวางแผนองค์การ
- 3.2.2.1 แจ้งให้ทุกคนทราบถึงวัตถุประสงค์หรือนโยบายในการ
- ดำเนินงาน
- 3.2.2.2 ประสานงานให้หน่วยงานต่างๆ ปฏิบัติงานให้สอดคล้องและ
- สัมพันธ์กัน
- 3.2.2.3 ให้โอกาสผู้ใต้บังคับบัญชามีส่วนร่วมในการวางแผนและ
- ตรวจสอบองค์การอย่างเต็มที่
- 3.2.2.4 ประชุมปรึกษากับเพื่อนร่วมงานก่อนตัดสินใจทำงาน
- 3.2.2.5 ให้โอกาสผู้ใต้บังคับบัญชามีส่วนร่วมในการรับฟังแสดงความคิดเห็นและตัดสินใจปัญหาอย่างเต็มที่
- 3.2.2.6 รับฟังความคิดเห็นจากคนทุกกลุ่มทุกระดับ
- 3.2.2.7 สนับสนุนการทำงานโดยใช้กระบวนการกลุ่ม
- 3.2.3 การให้โอกาสผู้ใต้บังคับบัญชาในการปฏิบัติงาน
- 3.2.3.1 ปฏิบัติงานเป็นที่พอใจของผู้ร่วมงาน

3.2.3.2 มอบหมายงานให้ผู้ได้บังคับบัญชาหรือผู้ร่วมงานตามความถนัด และความรู้ความสามารถ

3.2.4 การตระหนักต่อทัศนคติของผู้ร่วมงาน

3.2.4.1 มักจะมองคนในแง่ลบ

3.2.4.2 เชื่อว่า “ถ้าเรามองผู้ได้บังคับบัญชาอย่างไร เราก็มักจะเป็นเช่นนั้น”

3.2.4.3 มีความคิดว่า “เธอ (ผู้ได้บังคับบัญชา) ก็มีหัวใจ”

3.2.5 การใช้หลักปรัชญาในการบังคับบัญชาอย่างเสมอต้นเสมอปลาย

3.2.5.1 ปกครองผู้ได้บังคับบัญชาหรือผู้ร่วมงานโดยใช้ความคิดเห็น ปรัชญา หรือแนวคิดของตนและผู้อื่นเป็นหลัก

3.2.5.2 ปกครองผู้ได้บังคับบัญชาหรือผู้ร่วมงานเสมือน พ่อปกครองลูก

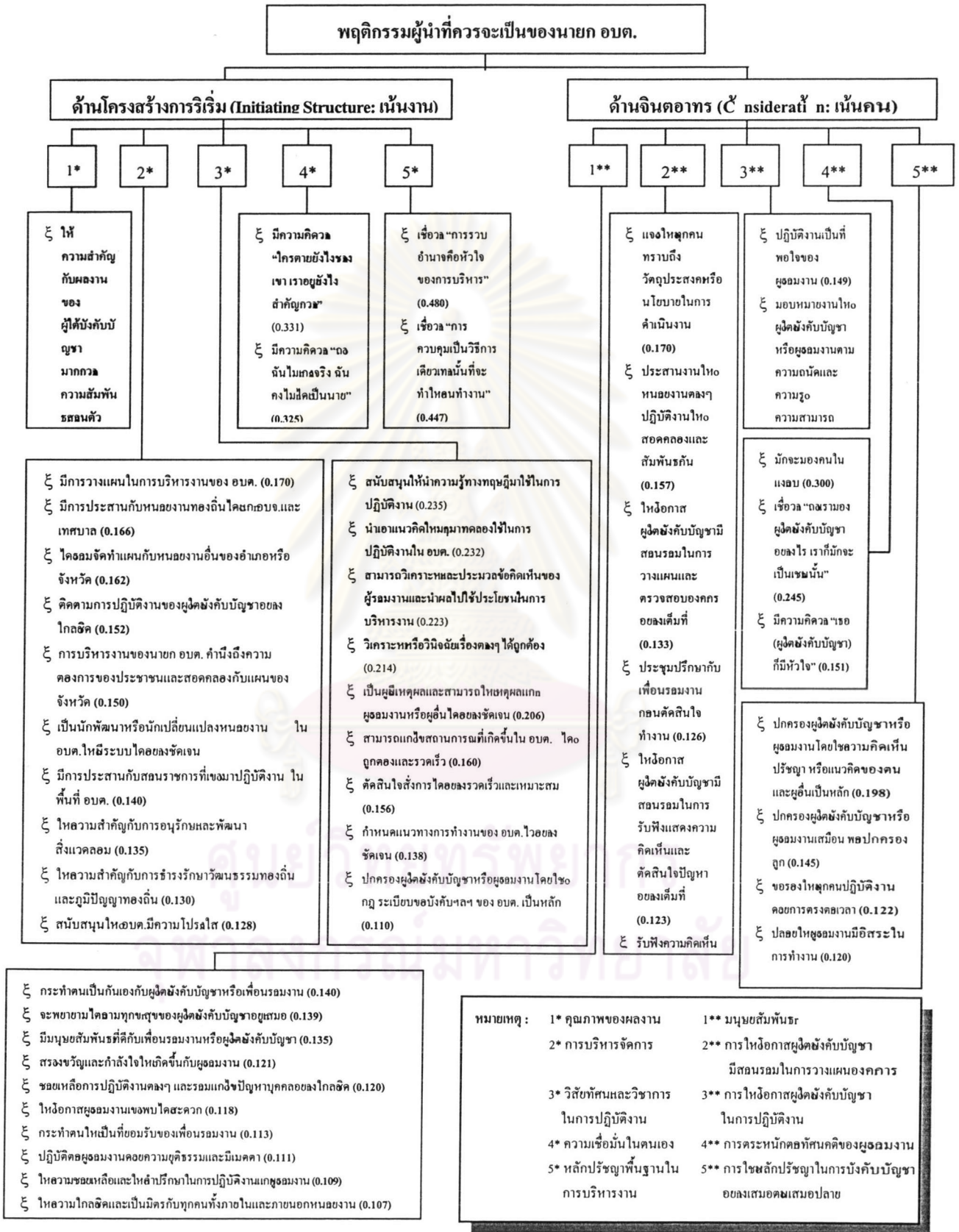
3.2.5.3 ขอร้องให้ทุกคนปฏิบัติงานด้วยการตรงต่อเวลา

3.2.5.4 ปลอຍให้ผู้ร่วมงานมีอิสระในการทำงาน

ผลการสังเคราะห์ข้อมูลทั้งสองด้านคือด้านโครงสร้างการริเริ่ม และด้านจินตภาพ สามารถสรุปได้ตามรูปที่ 6.1

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

รูปที่ 6.1 พฤติกรรมผู้นำที่ควรจะเป็นของนายกองค์การบริหารส่วนตำบลตามที่เสนอแนะของผู้ร่วมงานและผู้เกี่ยวข้อง

การอภิปรายผล

จากข้อค้นพบของงานวิจัยเรื่องนี้ มีประเด็นสำคัญที่ผู้วิจัยสนใจจะนำมาอภิปรายเพื่อนำไปสู่การเข้าใจถึงปัญหา รวมทั้งการนำเสนอข้อเสนอแนะที่จะเป็นประโยชน์ต่อหน่วยงานทั้งทางตรงและทางอ้อม ดังนี้

1. แบบแผนความคิดที่นำไปสู่ความรู้ของนายกองค์การบริหารส่วนตำบลตามทัศนะของนายกองค์การบริหารส่วนตำบล พบว่า นายกองค์การบริหารส่วนตำบลในประเทศไทยส่วนใหญ่มีแบบแผนความคิดที่จะนำไปสู่ความรู้ในแบบแผนความคิดเชิงระบบ มากที่สุด รองลงมาเป็นแบบแผนความคิดเชิงความรู้ที่เกี่ยวกับวัฒนธรรมและการเอาใจใส่ดูแล แบบแผนความคิดเชิงกลยุทธ์ และ แบบแผนความคิดเชิงขั้นตอนและกระบวนการตามลำดับ จากแบบแผนความคิดทั้ง 4 แบบ เนด เฮร์แมน (Ned Herrmann, 1996: 15) ได้อธิบายความหมายและรายละเอียดไว้ดังนี้คือ แบบแผนความคิดเชิงระบบ หมายถึง ความสามารถวิเคราะห์ข้อเท็จจริงบนพื้นฐานเชิงปริมาณและการแก้ปัญหาที่จะส่งผลไปสู่การปฏิบัติโดยเป็นการตอบคำถามที่ว่า “ทำอะไร” รองลงมาเป็นแบบแผนความคิดเชิงความรู้ที่เกี่ยวกับวัฒนธรรมและการเอาใจใส่ดูแล ซึ่งหมายถึง ความสามารถคิดเชิงความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล ความรู้สึกรับรู้พื้นฐานของอารมณ์และการเคลื่อนไหว เสียงดนตรีและจิตวิญญาณ เน้นความต้องการเครือข่ายระหว่างผู้อำนวยการส่วนตำบลกับผู้รับบริการที่มุ่งไปสู่การตอบคำถามที่ว่า “ทำกับใคร” ส่วนแบบแผนความคิดเชิงกลยุทธ์ หมายถึง ความสามารถคิดเชิงจินตนาการ การสังเคราะห์ การบูรณาการ การหยั่งรู้หรือรู้สึกซึ่งและการคิดแบบองค์รวม โดยเน้นผลผลิตที่จะเกิดขึ้นในอนาคตหรือเป็นไปตามวัตถุประสงค์เชิงกลยุทธ์ที่มุ่งไปสู่การตอบคำถามที่ว่า “ทำไม” และแบบแผนความคิดเชิงขั้นตอนและกระบวนการ หมายถึง ความสามารถคิดเชิงจัดการ การจัดลำดับ การวางแผน การควบคุม และการให้รายละเอียด ซึ่งเน้นกระบวนการจัดการที่มุ่งไปสู่การตอบคำถามที่ว่า “ทำอะไร” เมื่อศึกษาแบบแผนความคิดของนายกองค์การบริหารส่วนตำบล เป็นรายภาคพบว่า ภาคเหนือ ภาคตะวันออกเฉียงเหนือและภาคกลาง มีแบบแผนความคิดเชิงระบบและแบบแผนความคิดเชิงความรู้ที่เกี่ยวกับวัฒนธรรมและการเอาใจใส่ดูแลสูงกว่าภาคใต้ ในขณะที่ภาคใต้ นายกองค์การบริหารส่วนตำบลมีแบบแผนความคิดเชิงขั้นตอนและกระบวนการสูงกว่าภาคอื่นๆ นอกจากนี้ผลการศึกษายังพบว่า วุฒิกการศึกษา (ระดับการศึกษา) ของนายกองค์การบริหารส่วนตำบลยังมีผลต่อแบบแผนความคิดของนายกองค์การบริหารส่วนตำบลอีกด้วย กล่าวคือ นายกองค์การบริหารส่วนตำบลที่จบการศึกษาดำกว่าระดับปริญญาตรี ส่วนใหญ่จะมีแบบแผนความคิดเชิงระบบ รองลงมาคือการคิดเชิงความรู้ที่เกี่ยวกับวัฒนธรรมและการเอาใจใส่ดูแล ในขณะที่นายกองค์การบริหารส่วนตำบลที่จบการศึกษาระดับปริญญาตรีขึ้นไป จะมีแบบแผนความคิดเชิงความรู้ที่เกี่ยวกับวัฒนธรรมและการเอาใจใส่ดูแลมากที่สุด รองลงมาคือ แบบแผนความคิดเชิงขั้นตอนและกระบวนการ

นายกองค์การบริหารส่วนตำบลส่วนใหญ่มาจากบุคคลที่เคยเป็นกำนัน ผู้ใหญ่บ้านหรือกรรมการหมู่บ้านซึ่งได้รับการแต่งตั้งเนื่องมาจากเป็นผู้มีอาวุโส มีวิสัยทัศน์ มีฐานะทางเศรษฐกิจค่อนข้างดี มีความกล้าหาญเสียสละ ทำงานให้เป็นประโยชน์เพื่อชุมชน มากกว่าการพิจารณาความรู้ความสามารถ ระดับการศึกษาและทักษะทางการบริหาร ซึ่งสภาวิจัยแห่งชาติได้ทำการศึกษาผู้นำในชุมชนของประเทศไทย พบว่า คุณลักษณะของบุคคลที่ได้รับการยอมรับนับถือให้เป็นผู้นำในชนบทไทย เรียงลำดับความสำคัญจากมากไปน้อยดังนี้ ให้ความสำคัญช่วยเหลือคนทั่วไปด้วยความเมตตาจิตใจ ซื่อสัตย์ พุดจริงทำจริง ประกอบสัมมาอาชีพออย่างแท้จริง เป็นกันเอง เป็นที่พึ่งทั่วไปทางวัตถุและจิตใจ มีตำแหน่งหน้าที่ความรับผิดชอบเป็นคนเคร่งศาสนาและมีความโอบอ้อมอารี (สภาวิจัยแห่งชาติ, 2514: บทคัดย่อ) เป็นผู้นำหรือผู้บริหารท้องถิ่นแบบเก่า มิใช่เป็นผู้นำซึ่งมีความรู้ความสามารถ มีทักษะในการบริหารจัดการ การวางแผน มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์และมีวิสัยทัศน์ในการทำงานตามคุณลักษณะของผู้บริหารสมัยใหม่ที่กำลังเป็นที่ต้องการในปัจจุบัน ประกอบกับวุฒิการศึกษาไม่สูงมากนัก ซึ่งส่วนใหญ่จบการศึกษาระดับต่ำกว่าปริญญาตรี จึงมีลักษณะของแบบแผนความคิดที่อยู่บนพื้นฐานของข้อมูล ข้อเท็จจริงเชิงปริมาณ (แบบแผนความคิดเชิงระบบ) ทำให้ไม่มีประสบการณ์และไม่ได้รับการพัฒนาแนวคิดในเรื่องของการจัดการ การจัดลำดับ การวางแผน และการควบคุม (แบบแผนความคิดเชิงขั้นตอนและกระบวนการ) สำหรับการสังเคราะห์การบูรณาการและการคิดแบบองค์รวมตามแบบแผนความคิดเชิงกลยุทธ์ ในระบบการศึกษาของไทยทักษะของการคิดในลักษณะดังกล่าวส่วนใหญ่จะถูกบรรจุไว้ในหลักสูตรการศึกษาระดับปริญญาตรีขึ้นไป ดังนั้นในประเด็นนี้นายกองค์การบริหารส่วนตำบลส่วนใหญ่จึงขาดทักษะและไม่มีความรู้เกี่ยวกับเรื่องดังกล่าวมากพอที่จะนำไปประยุกต์ใช้กับการปฏิบัติงานได้ ข้อค้นพบดังกล่าวสอดคล้องกับผลการศึกษาแบบแผนความคิดของสมองของ เนค เฮอร์แมน ซึ่งค้นพบว่าแบบแผนความคิดของคนเราจะแตกต่างกันไป ขึ้นอยู่กับประสบการณ์ในชีวิตของแต่ละคน และสามารถพัฒนาแบบแผนความคิดของคนได้ แบบแผนความคิดใด ถูกนำมาใช้งานบ่อย ก็จะพัฒนาขึ้นจนกลายเป็นความรู้ความสามารถในด้านนั้น และมีผลต่อรูปแบบการทำงาน และการประกอบอาชีพของคนๆ นั้นและสอดคล้องกับการศึกษาของอัลมอนต์และเวอร์บา ซึ่งชี้ให้เห็นว่า การศึกษาและสถานศึกษามีบทบาทอย่างมากต่อการเปลี่ยนแปลงทัศนคติ ค่านิยมและบุคลิกภาพของผู้ที่เข้ามาศึกษา (Almond and Verba, 1965 อ้างในมณฑล มีอนันต์, 2522: 9) ส่วนผลการศึกษาที่พบว่า นายกองค์การบริหารส่วนตำบลส่วนใหญ่ของประเทศไทยมีแบบแผนความคิดเชิงความรู้ที่เกี่ยวกับวัฒนธรรมและการเอาใจใส่ดูแลนั้น น่าจะได้รับอิทธิพลมาจากวัฒนธรรม ค่านิยม และระบบสังคมไทย ที่สืบทอดกันมาตั้งแต่บรรพบุรุษเป็นระยะเวลายาวนานซึ่งจากการศึกษาของ กมล สมวิเชียรเกี่ยวกับประชาธิปไตยกับสังคมไทยพบว่า ลักษณะสังคมไทยเป็นสังคมกสิกรรม คนไทยจึงมีความเป็นอยู่ค่อนข้างสบาย มีความอุดมสมบูรณ์ มีเวลาว่างที่จะไปใช้ในทางหาความสนุกสนาน และประกอบพิธีทางศาสนา และอาศัยสัมพันธ์ภาพแบบครอบครัว เครือญาติ หรือเป็นเพื่อนฝูงใกล้ชิด

เป็นเครื่องกำหนดความสนิทสนม และไว้วางใจกัน รวมถึงค่านิยมในเรื่องของระบบอุปถัมภ์ที่เรา มักให้ความสำคัญกับความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลมากกว่าหลักการและเหตุผลซึ่งความสัมพันธ์ ดังกล่าวจะเป็นลักษณะเด่นของวัฒนธรรมท้องถิ่น (กมล สมวิเชียร, 2520: 27-29)

สำหรับแบบแผนความคิดของนายกองค์การบริหารส่วนตำบลที่พบจากการศึกษา 2 รูปแบบคือ ความคิดเชิงระบบ และความคิดเกี่ยวกับวัฒนธรรมและการเอาใจใส่ดูแล ซึ่งประเด็นนี้ ยังมีหลักฐานไม่เพียงพอที่จะชี้วัดความมีประสิทธิภาพต่อการเป็นนายกองค์การบริหารส่วนตำบล ที่เหมาะสมกับสถานการณ์และสิ่งแวดล้อมของสังคมไทยในยุคปัจจุบัน อย่างไรก็ตามสืบเนื่องจาก รัฐบาลมีนโยบายที่จะกระจายอำนาจการบริหารจัดการไปสู่ภูมิภาคและท้องถิ่นมากขึ้น รวมทั้งมีการถ่ายโอนภารกิจ และงบประมาณไปให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นดำเนินการเอง รวมทั้งการจัดให้มีการเลือกตั้งผู้บริหารท้องถิ่นในทุกระดับ ประกอบกับกระแสโลกาภิวัตน์ที่ข้อมูลข่าวสาร และเทคโนโลยีได้กลายเป็นองค์ประกอบที่สำคัญต่อการดำรงชีวิตของประชาชนในสังคมโลก ได้ส่งผลกระทบต่อการบริหารงานและสังคมไทย ทำให้ผู้บริหารท้องถิ่นและนายก องค์การบริหารส่วนตำบล ซึ่งเป็นผู้บริหารสูงสุดขององค์การบริหารส่วนตำบล จำเป็นต้องมีการ พัฒนาและปรับตัว ให้เข้ากับสถานการณ์สภาพแวดล้อมและบทบาทหน้าที่ที่เปลี่ยนแปลงไป ดังกล่าวโดยการเพิ่มพูนทักษะทางการบริหารที่จำเป็นต่อการเป็นนักบริหารที่มีประสิทธิภาพและ ก้าวทันเหตุการณ์ ได้แก่ แบบแผนความคิดเชิงขั้นตอนและกระบวนการ และแบบแผนความคิด เชิงกลยุทธ์ให้มากขึ้น กล่าวคือ นายกองค์การบริหารส่วนตำบลต้องเป็นผู้ที่รอบรู้คือ มีความรู้และ ความสามารถ มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์มีวิสัยทัศน์กว้างไกล การคิดเชิงบูรณาการหรือคิดเป็น องค์กรรวมเพื่อนำไปสู่การปฏิบัติที่มุ่งตอบคำถามว่าทำอย่างไรและทำเพื่ออะไร การมีแบบแผน ความคิดแบบเดิมในเชิงระบบและให้ความสำคัญกับวัฒนธรรมและการเอาใจใส่ดูแลที่มุ่งเพียงการ ตอบคำถามว่าทำอะไร และทำกับใคร นั้น ไม่เพียงพอต่อการบริหารงานท้องถิ่นให้มีประสิทธิภาพ ได้อีกต่อไป เนื่องจากบทบาทหน้าที่และสภาพแวดล้อมทางการบริหารได้เปลี่ยนแปลงไป โดยเฉพาะประชาชนในท้องถิ่นซึ่งเป็นลูกค้าคนสำคัญหรือเป็นผู้รับบริการนั้น ได้รับการพัฒนาให้มี ความรู้ ความสามารถมากขึ้น และมีความต้องการที่จะได้รับการบริการที่ดีและมีประสิทธิภาพ ทั้งรัฐได้เปิด โอกาสให้ประชาชนในท้องถิ่นเข้ามารับรู้ และมีสิทธิมีเสียงและมีส่วนร่วมในการ บริหารงานและ แก้ไขปัญหาของท้องถิ่นเพิ่มมากขึ้นด้วย ตามหลักธรรมาภิบาล (good governance) ซึ่งสอดคล้องกับผลการศึกษาวิจัยของดำรงค์ วัฒนา และคณะ ซึ่งพบว่าลักษณะผู้นำ วิสัยทัศน์ และ ความมุ่งมั่นในการพัฒนาของฝ่ายบริหาร ที่เป็นนักการเมืองท้องถิ่น เป็นตัวแปรสำคัญที่มีผลต่อ ความพร้อมและผลสัมฤทธิ์ในการบริหารจัดการท้องถิ่น องค์กรปกครองท้องถิ่นใดที่มีผู้บริหารที่มี ลักษณะผู้นำ วิสัยทัศน์ และความมุ่งมั่นในการพัฒนาท้องถิ่น องค์กรปกครองท้องถิ่นนั้นจะมีความพร้อมและขีดสมรรถนะในการบริหารจัดการสูง รวมทั้งความสามารถในการแสวงหา ทรัพยากรจากภายนอกมาใช้ในการพัฒนาท้องถิ่นของตนเอง (กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น

ร่วมกับศูนย์บริการวิชาการ สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์, 2547 : 4.2-4.3) และสอดคล้องกับการศึกษาเปรียบเทียบผู้นำแบบเดิมและผู้นำแบบใหม่ของดาฟท์ (Daft) ซึ่งเสนอไว้ว่าผู้นำแบบใหม่ในยุคข้อมูลข่าวสารสารสนเทศ ต้องยึดถือในเรื่องการปรับปรุงเปลี่ยนแปลงนวัตกรรมต่างๆ เพื่อหาวิธีการที่จะตอบสนองความพึงพอใจของผู้ใต้บังคับบัญชา เน้นการกระจายอำนาจหรือมอบอำนาจ มุ่งความร่วมมือจากผู้ใต้บังคับบัญชา มุ่งที่บุคคลและความสัมพันธ์อันดีระหว่างกัน มีวิสัยทัศน์และกลยุทธ์และรับฟังความคิดเห็นจากบุคคลอื่น (Daft, 1999: 9, 39 อ้างไว้ในรังสรรค์ ประเสริฐศรี, 2544: 15, 28)

อย่างไรก็ตามถ้าพิจารณาถึงการบริหารงานรวมทั้งการปฏิบัติงานระหว่างผู้บังคับบัญชากับผู้ใต้บังคับบัญชาตามระดับความรู้ความสามารถจะมีความสอดคล้องกับความเห็นของ สุทรรุ ศรีไสย์ (2546) ที่ให้ความเห็นว่า การบริหารที่ผู้บังคับบัญชามีความรู้ความสามารถสูงกว่าผู้ใต้บังคับบัญชา การบริหารจัดการจะต้องเป็นการบริหารแบบทางตรง (direct approach) ที่มุ่งเอาการปฏิบัติตามปรัชญาและพันธกิจขององค์กรเป็นหลัก มีการเปลี่ยนแปลงได้ยาก ซึ่งกรณีนี้ น่าจะสอดคล้องกับรูปแบบผู้นำแบบเผด็จการ ส่วนการบริหารที่ผู้บังคับบัญชากับผู้ใต้บังคับบัญชามีความรู้ความสามารถเท่ากันหรือใกล้เคียงกัน ควรต้องใช้วิธีการบริหารแบบความร่วมมือ (collaborative approach) ที่ให้ความสำคัญระหว่างผู้บังคับบัญชากับผู้ใต้บังคับบัญชาเท่ากัน มีการปรึกษาหารือและรับฟังข้อเสนอแนะร่วมกัน ซึ่งสอดคล้องกับรูปแบบผู้นำแบบประชาธิปไตย ในทำนองเดียวกันถ้าผู้บังคับบัญชามีความรู้ความสามารถต่ำกว่าผู้ใต้บังคับบัญชา การบริหารต้องใช้วิธีการแบบทางอ้อม (indirect approach) ที่มุ่งดึงศักยภาพของผู้ใต้บังคับบัญชาออกมาใช้ให้มากที่สุด รูปแบบพฤติกรรมผู้นำในรูปแบบนี้จึงน่าจะสอดคล้องกับรูปแบบผู้นำแบบสังคมนิยม อนึ่งถ้าพิจารณาตามทักษะทางการบริหารจัดการของผู้บริหารตามแนวคิดของ โรเบิร์ต แอล เคสซ์ (Robert L. Katz) ซึ่งประกอบไปด้วย ทักษะด้านงาน (technical skills) ทักษะด้านคน (human skills) และทักษะด้านความคิด (conceptual skills) ความสำคัญของทักษะเหล่านี้จะแตกต่างกันในระดับต่างๆ ตามลักษณะขององค์กรกล่าวคือ ในการบริหารจัดการระดับต้นมีความจำเป็นต้องใช้ทักษะด้านงานมากที่สุด รองลงมาเป็นทักษะด้านคนมีประโยชน์ในการติดต่อสัมพันธ์กับผู้ใต้บังคับบัญชา และทักษะด้านความคิดไม่สำคัญมากนัก ตามลำดับ ส่วนในการบริหารจัดการระดับกลางมีความจำเป็นต้องใช้ทักษะด้านงานลดลง แต่ใช้ทักษะด้านคน และทักษะด้านความคิด รองลงมาตามลำดับ สำหรับการบริหารจัดการในระดับสูง มีความจำเป็นต้องใช้การบูรณาการทักษะทางด้านความคิด ทักษะด้านคน และทักษะด้านงานอย่างสูง นอกจากนั้นผู้บริหารในองค์กรยุคใหม่จะต้องพยายามติดตามแนวโน้มของทักษะใหม่ๆ ที่จำเป็นต่อการปฏิบัติงานอีกด้วยดังเช่น ทักษะด้านคอมพิวเตอร์และเทคโนโลยี รวมทั้งข่าวสารข้อมูลที่เปลี่ยนแปลงไปอย่างรวดเร็วในปัจจุบันด้วย (วิทยา ดำรงกุล, 2546: 35-36) ซึ่งนายกองค์การบริหารส่วนตำบลถือเป็นนักบริหารระดับสูงในองค์การบริหารส่วนตำบล จึงจำเป็นต้องใช้รูปแบบการบริหารงานแบบประชาธิปไตย และใช้ทักษะทั้ง 3 ด้าน

บูรณาการเข้าด้วยกันเพื่อให้สอดคล้องกับระบบการปกครองแบบประชาธิปไตย (การกระจายอำนาจสู่ท้องถิ่น) และกระแสโลกาภิวัตน์ ซึ่งต้องการผู้บริหารที่มีความรู้ ความสามารถเชิงบูรณาการ และนำหลักของการจัดการความรู้มาใช้ในการบริหารให้มากขึ้น

จากหลักฐานและเหตุผลดังกล่าว เป็นตัวบ่งชี้สำคัญที่แสดงให้เห็นความสอดคล้องที่ได้จากงานวิจัยครั้งนี้กับแนวคิดต่างๆ ที่แสดงให้เห็นว่า วุฒิศึกษา วัฒนธรรม ค่านิยม และระบบสังคมไทย มีอิทธิพลค่อนข้างสูงต่อแบบแผนความคิดของนายกองค์การบริหารส่วนตำบล ส่วนปัจจัยใดจะส่งผลหรือมีอิทธิพลต่อแบบแผนความคิดของนายกองค์การบริหารส่วนตำบลมากน้อยกว่ากันนั้น ควรจะต้องมีการศึกษาวิจัยเพิ่มเติมเพื่อให้เกิดความชัดเจนมากยิ่งขึ้น

2. รูปแบบพฤติกรรมผู้นำที่เป็นจริงของนายกองค์การบริหารส่วนตำบล ตามทัศนะของนายกองค์การบริหารส่วนตำบล และตามทัศนะของผู้ร่วมงาน(และผู้เกี่ยวข้อง) พบว่า ทั้งสองกลุ่มมีความเห็นตรงกันคือนายกองค์การบริหารส่วนตำบลในประเทศไทย มีรูปแบบพฤติกรรมผู้นำแบบประชาธิปไตยมากที่สุด และรองลงมาเป็นแบบพฤติกรรมผู้นำแบบตามสบาย (ส่วนรูปแบบพฤติกรรมแบบอื่นๆ ได้แก่ เผด็จการ และสังคมนิยม มีจำนวนน้อยมาก) ข้อค้นพบดังกล่าวสอดคล้องกับการศึกษาภาวะผู้นำของประธานกรรมการบริหารองค์การบริหารส่วนตำบลของ พสันต์ ลิ้มปดาพันธ์ และการศึกษาภาวะผู้นำในการบริหารงานสภาตำบลของไชยา พรหมมา ซึ่งพบว่า ลักษณะผู้นำส่วนใหญ่มีลักษณะเป็นประชาธิปไตย (พสันต์ ลิ้มปดาพันธ์, 2542: บทคัดย่อ และไชยา พรหมมา, 2538: บทคัดย่อ) สำหรับประเด็นรูปแบบพฤติกรรมผู้นำที่เป็นจริงแบบประชาธิปไตยของนายกองค์การบริหารส่วนตำบลที่ปรากฏว่ามีมากกว่ารูปแบบพฤติกรรมแบบอื่นๆนี้ ส่วนมากน่าจะได้รับอิทธิพลมาจากหลักปรัชญาและหลักการเกี่ยวกับพื้นฐานการปกครองท้องถิ่นที่มุ่งเน้นการปกครองตามระบอบประชาธิปไตย ที่ส่งเสริมให้ประชาชนได้มีส่วนร่วมกิจกรรมทางการเมืองและการปกครอง โดยข้อค้นพบของงานวิจัยนี้ สอดคล้องกับงานวิจัยของสถาบันพระปกเกล้า เกี่ยวกับการจัดอันดับองค์การปกครองส่วนท้องถิ่นที่เข้าร่วมโครงการรางวัลพระปกเกล้า “ความเป็นเลิศด้านความโปร่งใสและการมีส่วนร่วมของประชาชน” และการศึกษาภาพรวมขององค์การปกครองส่วนท้องถิ่นที่เข้าร่วมโครงการรางวัลพระปกเกล้า ประจำปี 2545 (สุทธนู ศรีไสย์ และ คณะ, 2545) พบว่า กิจกรรมระหว่างองค์การบริหารส่วนตำบลกับประชาชนมากที่สุดที่เป็นการใช้สื่อที่แสดงถึงความโปร่งใสระหว่างกันเป็นการเปิดรับข่าวสารสองทางระหว่างองค์การบริหารส่วนตำบลกับประชาชนคือ การกระจายเสียงตามสายที่ติดตั้งหรือมีอยู่ภายในชุมชน ส่วนกิจกรรมที่ประชาชนมีส่วนร่วมกับองค์การบริหารส่วนตำบลมากที่สุดประมาณ 1-3 เรื่องต่อปีคือ การรับฟัง ในทำนองเดียวกัน ด้านความเชื่อถือว่าไว้วางใจมากที่สุดคือ ความเอาใจใส่ดูแลงานที่รับผิดชอบในชุมชนอย่างสม่ำเสมอของผู้บริหาร ส่วนความพึงพอใจของประชาชนมากที่สุดคือ การสนับสนุนให้ประชาชนรวมกลุ่มทำกิจกรรมเพื่อส่วนรวม สำหรับปัจจัยสำคัญที่สุดที่ส่งผลต่อความพึงพอใจของประชาชนคือ ความรวดเร็วในการแก้ปัญหาในกรณีฉุกเฉินขององค์การบริหารส่วน

ค่าบล ($R^2 = 0.3450$, $\alpha = .05$) ในทำนองเดียวกัน ได้มีการสนับสนุนประชาธิปไตยอีกทางหนึ่งคือ รัฐได้กำหนดให้มีการเลือกตั้งผู้บริหารท้องถิ่นโดยตรง เพื่อเปิดโอกาสให้ประชาชนได้คัดเลือกผู้แทนของตนเข้ามาบริหารงานท้องถิ่นได้อย่างอิสระ ประเด็นดังกล่าวจึงเป็นการส่งเสริมการปกครองแบบประชาธิปไตยโดยมีรากฐานมาจากการปฏิบัติ ดังนั้นลักษณะและรูปแบบพฤติกรรมผู้นำที่เป็นจริงตามทัศนะของนายกองค์การบริหารส่วนตำบลและกลุ่มผู้ร่วมงานหรือผู้เกี่ยวข้องจึงมีความเห็นไปในทิศทางเดียวกัน

ในทางตรงกันข้าม ข้อค้นพบที่พบว่า รูปแบบพฤติกรรมผู้นำแบบตามสบายเป็นรูปแบบพฤติกรรมที่มีจำนวนนายกองค์การบริหารส่วนตำบลอยู่ในลำดับรองลงมาจากรูปแบบประชาธิปไตยนั้นแสดงให้เห็นว่า โดยทั่วไปยังมีนายกองค์การบริหารส่วนตำบลอีกเป็นจำนวนมากที่ได้รับการเลือกตั้งจากประชาชนโดยประชาชนพิจารณาจากรู้จักเป็นการส่วนตัว หรือเลือกเพราะเหตุผลอื่นๆ ที่ไม่เกี่ยวข้องกับลักษณะหรือรูปแบบของความเป็นประชาธิปไตย ดังเช่น ผลการศึกษา สุทฤษฎี ศรีไสย์ และ สุพจน์ บุญวิเศษ (2547) เกี่ยวกับทัศนะของประชาชนต่อการเลือกตั้งนายกเทศมนตรีและสมาชิกสภาเทศบาลเมืองจันทบุรี ที่พบว่า สาเหตุที่ประชาชนเลือกผู้นำ (นายกเทศมนตรี) 5 อันดับแรกเพราะ 1) ชอบเป็นการส่วนตัว 2) ตั้งใจทำงาน 3) เป็นคนดี 4) เลือกตามคำแนะนำของครอบครัว และ 5) ผลงานดี ตามลำดับ เช่นเดียวกับข้อค้นพบของ สุทฤษฎี ศรีไสย์ และคณะ (2546) ที่ศึกษาทัศนะของประชาชนต่อการเลือกตั้งนายกเทศมนตรีและสมาชิกสภาเทศบาลเมืองกาญจนบุรีที่พบว่า สาเหตุที่ประชาชนส่วนใหญ่เลือกผู้นำนายกเทศมนตรี (ผู้ได้รับเลือก) คือ 1) ต้องการกลุ่มใหม่ 2) รู้จักกัน ชอบส่วนตัว ชอบทีม ชอบตามกระแส 3) คิดใหม่ทำใหม่ 4) มีหลักการและเชื่อมั่นในอุดมการณ์ นโยบาย และ 5) แจกเงิน นอกจากนี้ส่วนหนึ่งน่าจะมาจากวัฒนธรรมของสังคมไทย ซึ่งประเสริฐ เข้มกลั่นฟุ้งได้ทำการศึกษาถึงปัจจัยที่เป็นอุปสรรคต่อการพัฒนาการเมืองไปสู่ประชาธิปไตย พบว่า ส่วนหนึ่งมาจากวัฒนธรรมของสังคมไทยที่มีความรักอิสรภาพหรือความเป็นไทย ลักษณะนิสัยที่ไม่ชอบอยู่ใต้อำนาจบังคับของผู้อื่น ชอบคิดชอบทำอะไรตามอำเภอใจ การย้ำความเป็นตัวของตัวเองหรือปัจเจกบุคคลนิยมความรู้สึกมักน้อยสันโดษ พอใจในสิ่งที่ตนมีอยู่ ชอบชีวิตเรียบง่ายและสนุกสนาน ทำให้คนไทยไม่รู้จักหน้าที่ไม่พัฒนาชีวิตให้ก้าวหน้าและไม่มีการระเบียบวินัยในการทำงาน (ประเสริฐ เข้มกลั่นฟุ้ง, 2514 อ้างในมณฑล มือนันต์, 2522: 4-5) เมื่อพิจารณาถึงสาเหตุจากข้อค้นพบทั้งสามกรณีศึกษาดังกล่าว จะเห็นได้ว่ามีความสอดคล้องกับทฤษฎีกระบวนการทางสังคมตามแนวคิดเกทเชลล์และกูบา ที่ว่าพฤติกรรมของคนเป็นผลมาจากการผสมผสานระหว่างบทบาท (role) ของสถาบัน ที่อยู่ภายใต้อิทธิพลของความคาดหวังของสังคม และบุคลิกภาพ (personality) ของบุคคลที่มีความต้องการส่วนตัวและเป็นไปตามที่สังคมนั้นๆกำหนด ทำให้เห็นเป็นข้อสังเกตได้ว่ารูปแบบพฤติกรรมผู้นำของนายกองค์การบริหารส่วนตำบลที่มีลักษณะแบบตามสบายจึงน่าจะมาจากสาเหตุ

ดังกล่าว ซึ่งผลที่ได้รับจึงทำให้องค์การบริหารส่วนตำบลมีผู้นำแบบตามสบายที่เข้ามาบริหารองค์การแบบไม่สนใจงานและตัวบุคคล ทำให้องค์การไม่มีประสิทธิภาพมากเท่าที่ควรจะเป็น

3. รูปแบบพฤติกรรมผู้นำที่ควรจะเป็นของนายกองค์การบริหารส่วนตำบล ตามทัศนะของนายกองค์การบริหารส่วนตำบล และตามทัศนะของผู้ร่วมงานและผู้เกี่ยวข้องนั้นใกล้เคียงกัน กล่าวคือ มีความต้องการรูปแบบพฤติกรรมผู้นำที่ควรจะเป็นของนายกองค์การบริหารส่วนตำบล เป็นแบบประชาธิปไตยมากที่สุด รองลงมาคือรูปแบบผู้นำตามสบาย ข้อค้นพบดังกล่าวแสดงให้เห็นว่า ทั้งตัวนายกองค์การบริหารส่วนตำบล ตลอดจนผู้ร่วมงานและผู้เกี่ยวข้อง ต่างยอมรับว่ารูปแบบพฤติกรรมผู้นำที่เหมาะสมสูงสุดและสอดคล้องกับการบริหารท้องถิ่นในปัจจุบันและในอนาคตมากที่สุด คือรูปแบบพฤติกรรมผู้นำแบบประชาธิปไตย ดังนั้นในการพัฒนารูปแบบผู้นำดังกล่าวในประเทศไทย ผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องจะต้องมีแผนพัฒนาเชิงกลยุทธ์ที่มุ่งสู่ผลสำเร็จคือความเป็นผู้นำแบบประชาธิปไตยของนายกองค์การบริหารส่วนตำบลอย่างชัดเจน และจากข้อค้นพบที่ได้จากการวิเคราะห์องค์ประกอบพฤติกรรมผู้นำที่ควรจะเป็นของนายกองค์การบริหารส่วนตำบลตามทัศนะของผู้ร่วมงานและผู้เกี่ยวข้อง พบว่า พฤติกรรมผู้นำที่ควรจะเป็นของนายกองค์การบริหารส่วนตำบลในด้านโครงสร้างการริเริ่ม ควรประกอบไปด้วยองค์ประกอบ 5 ด้านคือ 1) คุณภาพของผลงาน 2) การบริหารจัดการ 3) วิสัยทัศน์และวิชาการในการปฏิบัติงาน 4) ความเชื่อมั่นในตนเอง และ 5) หลักปรัชญาพื้นฐานในการบริหารงาน ส่วนองค์ประกอบในด้านจินตอาทร พบว่าพฤติกรรมที่ควรจะเป็นควรประกอบไปด้วยองค์ประกอบ 5 ด้านเช่นกันคือ 1) มนุษยสัมพันธ์ 2) การให้โอกาสผู้ได้บังคับบัญชามีส่วนร่วมในการวางแผนองค์การ 3) การให้โอกาสผู้ได้บังคับบัญชาในการปฏิบัติงาน 4) การตระหนักต่อทัศนคติของผู้ร่วมงาน และ 5) การใช้หลักปรัชญาในการบังคับบัญชา อย่างเสมอต้นเสมอปลาย) ข้อค้นพบดังกล่าวมีความสอดคล้องกับหลักธรรมาภิบาลที่รัฐได้นำมาใช้กับหน่วยงานภาครัฐเพื่อให้หน่วยงานได้ใช้เป็นหลักในการสร้างสังคมที่มีความโปร่งใส ปราศจากทุจริต มีการตรวจสอบและเผยแพร่ข่าวสาร ให้ความจริงกับประชาชน โดยมีการประสานประโยชน์ระหว่างภาครัฐ ภาคเอกชน และ ภาคประชาชนให้ได้รับประโยชน์ร่วมกันอย่างเสมอภาคยุติธรรม ซึ่งจะส่งผลให้สังคมมีความเข้มแข็งมั่นคง มีความสมดุลในการบริหารบ้านเมืองได้เหมาะสมกับสภาพการณ์ของโลกในปัจจุบัน สำหรับรายละเอียดของหลักธรรมาภิบาลตามระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการสร้างระบบบริหารกิจการบ้านเมืองและสังคมที่ดี พ.ศ. 2542 ประกอบด้วยหลักพื้นฐาน 6 ประการดังนี้ 1) หลักนิติธรรม การมีเกณฑ์ยุติธรรมและชัดเจน ได้แก่ การตรากฎ ข้อบังคับต่างๆ ให้ทันสมัยและเป็นธรรม เป็นที่ยอมรับของสังคมและสังคมยินยอมพร้อมใจปฏิบัติตามกฎหมาย 2) หลักคุณธรรม ความชอบธรรมในการใช้อำนาจ ได้แก่ การยึดมั่นในความถูกต้องดีงาม ซื่อสัตย์ จริงใจ ขยัน อดทน มีระเบียบวินัย ประกอบอาชีพสุจริต จนเป็นนิสัยประจำชาติ 3) หลักความโปร่งใส การมีการดำเนินการที่โปร่งใส ได้แก่ มีการเปิดเผย ข้อมูลข่าวสารที่เป็นประโยชน์อย่างตรงไปตรงมา ด้วยภาษาที่เข้าใจง่าย ประชาชนเข้าถึงข้อมูลข่าวสารได้

สะดวก และมีกระบวนการให้ประชาชนตรวจสอบความถูกต้องชัดเจน สร้างความไว้วางใจซึ่งกันและกันของคนในชาติ 4) หลักความมีส่วนร่วม การมีส่วนร่วมของผู้ที่มีความเกี่ยวข้อง ได้แก่ เปิดโอกาสให้ประชาชนมีส่วนร่วมรับรู้ และเสนอความเห็นในการตัดสินใจในปัญหาสำคัญของประเทศไม่ว่าด้วยการแจ้งความเห็น การไต่สวนสาธารณะ การประชาพิจารณ์ การแสดงประชามติ หรืออื่นๆ 5) หลักความรับผิดชอบ ความพร้อมรับการตรวจสอบ ได้แก่ การตระหนักในสิทธิหน้าที่ ความสำนึกในความรับผิดชอบต่อสังคม การใส่ใจปัญหาสาธารณะของบ้านเมือง และกระตือรือร้นในการแก้ไข ปัญหา ตลอดจนการเคารพในความคิดเห็นที่แตกต่าง และ ความกล้าที่จะยอมรับผลจากการกระทำของตน และ 6) หลักความคุ้มค่า การบริหารที่มีประสิทธิภาพและประสิทธิผล ได้แก่ การบริหารจัดการและการใช้ทรัพยากรที่มีจำกัด เพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดแก่ส่วนรวม ใช้ของอย่างคุ้มค่า สร้างสรรค์คุณค่าและบริการที่มีคุณภาพ สามารถแข่งขันได้ในเวทีโลกและรักษาพัฒนาทรัพยากรธรรมชาติให้สมบูรณ์ยั่งยืน และสอดคล้องกับการศึกษาคุณลักษณะของผู้นำท้องถิ่นของเรวดี ไชยพาน ซึ่งพบว่า ควรมีลักษณะดังนี้ ให้ความช่วยเหลือผู้อื่นได้ แก้ปัญหาให้คำปรึกษา ทำให้เกิดการประสานงานและความร่วมมือทำงานด้วยกันระหว่างประชาชน รับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น ไม่ผูกขาดการตัดสินใจ คำนึงถึงประโยชน์ส่วนรวมมากกว่าส่วนตัว เต็มใจที่จะพัฒนาชุมชนให้ดีขึ้น รักการทำงานร่วมกับประชาชน อยากเรียนรู้ใหม่และยอมรับความคิดและเทคโนโลยีใหม่มาใช้ มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ มีทักษะในการสื่อสารและมีความสามารถในการรวมกลุ่มและพัฒนา กลุ่ม และมีมนุษยสัมพันธ์ (เรวดี ไชยพาน, 2523: บทคัดย่อ) ข้อค้นพบในประเด็นนี้ควรที่จะได้มีการนำไปใช้ประกอบการตัดสินใจในการวางแผนกลยุทธ์ รวมทั้งมีการนำกลยุทธ์ไปสู่การปฏิบัติให้บังเกิดผลต่อการพัฒนาบุคลากรและองค์กรให้มีความก้าวหน้าต่อไป

4. พฤติกรรมผู้นำที่เป็นจริงในภาพรวม (ด้าน โครงสร้างการริเริ่มและด้านจินตอาทร) ของนายกองค์การบริหารส่วนตำบล ตามทัศนคติของผู้ร่วมงานและผู้เกี่ยวข้อง พบว่า กลุ่มผู้ร่วมงานและผู้เกี่ยวข้องทั้ง 5 กลุ่ม มีทัศนคติต่อพฤติกรรมผู้นำที่เป็นจริงในภาพรวม (ด้าน โครงสร้างการริเริ่มและด้านจินตอาทร) ของนายกองค์การบริหารส่วนตำบลแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ โดยพบว่า กลุ่มผู้ปฏิบัติงานที่ใกล้ชิดกับนายกองค์การบริหารส่วนตำบลหรือกลุ่มบุคคลที่ปฏิบัติงานภายในสำนักงานองค์การบริหารส่วนตำบล 3 กลุ่มคือ กลุ่มรองนายกองค์การบริหารส่วนตำบล กลุ่มพนักงานส่วนตำบล และกลุ่มสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบล มีทัศนคติต่อพฤติกรรมผู้นำที่เป็นจริงของนายกองค์การบริหารส่วนตำบลในภาพรวมสูงกว่ากลุ่มผู้ปฏิบัติงานภายนอกองค์การบริหารส่วนตำบล ซึ่งกลุ่มนี้ได้แก่ กลุ่มข้าราชการที่กำกับดูแลและส่งเสริม และกลุ่มประชาชน ประเด็นนี้แสดงให้เห็นความแตกต่างในมุมมองของแต่ละฝ่าย ตามรูปแบบของการปฏิบัติหน้าที่ที่ต่างกันตามภารกิจที่ได้รับมอบหมาย โดยกลุ่มแรกเป็นกลุ่มที่ปฏิบัติตามนโยบายและแผน หรือกฎระเบียบที่กำหนดไว้ ส่วนกลุ่มที่สองเป็นกลุ่มที่ต้องมีภารกิจในการให้คำปรึกษาแนะนำ ติดตาม และตรวจสอบ มุมมองของกลุ่มที่ต่างกัน ดูบริณได้กล่าวไว้ เป็นปัจจัยหนึ่งที่มี

ความสัมพันธ์กับพฤติกรรมและรูปแบบของผู้นำอันจะส่งผลต่อประสิทธิภาพผลของผู้นำ นอกเหนือจากปัจจัยด้านคุณลักษณะของผู้นำเอง และสภาพแวดล้อมภายในและภายนอก (DuBrin, 1998: 18 อ้างในรังสรรค์ ประเสริฐศรี, 2544: 18) ดังนั้นมุมมองที่แตกต่างกันนี้จึงเป็นมุมมองที่มีความเป็นไปได้ทั้งทางบวกและทางลบ อย่างไรก็ตามการนำมุมมองของแต่ละฝ่ายมาประกอบการพิจารณาในการปรับปรุงการปฏิบัติงานย่อมจะส่งผลต่อประสิทธิภาพของทรัพยากรทุกด้านได้อย่างเหมาะสมและชัดเจนมากยิ่งขึ้น

5. ความสอดคล้องระหว่างแบบแผนความคิดที่นำไปสู่ความรู้กับรูปแบบพฤติกรรมของนายกองค์การบริหารส่วนตำบล ตามทัศนะของนายกองค์การบริหารส่วนตำบล พบว่า แบบแผนความคิดของนายกองค์การบริหารส่วนตำบลมีความสอดคล้องหรือมีความสัมพันธ์กับรูปแบบพฤติกรรมผู้นำที่เป็นจริงและรูปแบบพฤติกรรมผู้นำที่ควรจะเป็นของนายกองค์การบริหารส่วนตำบล กล่าวคือ พฤติกรรมผู้นำที่เป็นจริงและที่ควรจะเป็นแบบประชาธิปไตยและแบบตามสบาย จะมีแบบแผนความคิดที่นำไปสู่ความรู้ใกล้เคียงกันคือ แบบแผนความคิดเชิงระบบ (สามารถวิเคราะห์ข้อเท็จจริงบนพื้นฐานเชิงปริมาณ และการแก้ปัญหา ซึ่งกระบวนการคิดนี้จะส่งผลไปสู่การปฏิบัติ ที่เป็นการตอบคำถามที่ว่า “ทำอะไร”) และ แบบแผนความคิดเชิงความรู้เกี่ยวกับวัฒนธรรมและการเอาใจใส่ ดูแล (สามารถคิดเชิงความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล ความรู้สึกบนพื้นฐานของอารมณ์ และการเคลื่อนไหว เสียงดนตรี และจิตวิญญาณซึ่งกระบวนการคิดนี้เน้นความต้องการเครือข่ายระหว่างผู้อำนวยการความสะอาดกับผู้รับบริการที่มุ่งไปสู่การตอบคำถามที่ว่า “ทำกับใคร”) เมื่อพิจารณาความเป็นไปได้จากความสัมพันธ์ดังกล่าวจะพบสิ่งที่น่าสนใจที่น่าจะเป็นข้อสังเกตหลายประการ เป็นต้นว่า รูปแบบพฤติกรรมผู้นำแบบประชาธิปไตย ควรจะมีแบบแผนความคิดเพียงเชิงระบบหรือแบบแผนความคิดเชิงความรู้ที่เกี่ยวกับวัฒนธรรมและการเอาใจใส่ ดูแลเท่านั้นหรือ ถ้าเป็นเพียงสองรูปแบบ น่าจะมีบางสิ่งบางอย่างที่เป็นประเด็นที่ควรจะถูกหยิบยกมาพิจารณา โดยเฉพาะอย่างยิ่ง รูปแบบพฤติกรรมผู้นำแบบประชาธิปไตยกับแบบแผนความคิดแบบเชิงกลยุทธ์ (สามารถคิดเชิงจินตนาการ การสังเคราะห์ การบูรณาการ การหยั่งรู้หรือรู้สึกซึ่ง และการคิดแบบองค์รวม กระบวนการนี้จะเป็นการเน้นผลผลิตที่จะเกิดขึ้นในอนาคต หรือเป็นไปตามวัตถุประสงค์เชิงกลยุทธ์ ที่มุ่งสู่การตอบคำถามที่ว่า “ทำทำไม”) ซึ่งถ้าเป็นไปตามข้อค้นพบดังกล่าวแล้ว นายกองค์การบริหารส่วนตำบลของประเทศไทยยังคงจะต้องมีการพัฒนาและปรับปรุงในด้านต่างๆ อีกมากเพื่อให้มีแบบแผนความคิดที่มุ่งไปสู่รูปแบบพฤติกรรมผู้นำแบบประชาธิปไตยอันเป็นเป้าหมายสูงสุดของสังคมไทย

ข้อเสนอแนะเชิงนโยบายและปฏิบัติการ

1. ในการพัฒนารูปแบบพฤติกรรมผู้นำแบบประชาธิปไตยในประเทศไทย ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องจะต้องมีแผนพัฒนาเชิงกลยุทธ์ที่มุ่งสู่ความสำเร็จ คือ ความเป็นผู้นำแบบประชาธิปไตยของนายกองค์การบริหารส่วนตำบลอย่างชัดเจน โดยกำหนดขั้นตอน ผู้เกี่ยวข้อง กรอบเวลารวม ทั้งตัวแปรที่สำคัญที่นำมาใช้ในการวางแผน และนำข้อค้นพบที่ได้จากงานวิจัยในส่วนของแบบแผนความคิดและรูปแบบพฤติกรรมผู้นำของนายกองค์การบริหารส่วนตำบล องค์ประกอบพฤติกรรมผู้นำที่ควรจะเป็นของนายกองค์การบริหารส่วนตำบล ตามทัศนะของผู้ร่วมงานและผู้เกี่ยวข้อง 5 กลุ่ม รวมทั้งการนำมุมมองของแต่ละกลุ่มมาประกอบการพิจารณาและนำไปใช้ประกอบการตัดสินใจในการวางแผนกลยุทธ์ รวมทั้งมีการนำแผนกลยุทธ์ดังกล่าวไปสู่การปฏิบัติให้บังเกิดผลต่อการพัฒนาบุคลากรและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ให้มีความก้าวหน้าต่อไปอันจะส่งผลต่อประสิทธิภาพของทรัพยากรทุกด้านได้อย่างเหมาะสมและชัดเจนมากยิ่งขึ้น

2. ผลการศึกษาพบว่า นายกองค์การบริหารส่วนตำบลส่วนใหญ่มีแบบแผนความคิดในเชิงระบบและแบบแผนความคิดเชิงความรู้ที่เกี่ยวกับวัฒนธรรม และการเอาใจใส่ดูแล แต่ยังขาดการคิดในเชิงขั้นตอน และกระบวนการ และการคิดเชิงกลยุทธ์ ซึ่งการคิดทั้ง 2 รูปแบบดังกล่าว จำเป็นและมีความสำคัญต่อประสิทธิภาพของการบริหารงานในสภาพสังคมไทยปัจจุบัน เนื่องจากกระแสโลกาภิวัตน์ ที่ข้อมูลและเทคโนโลยีกลายเป็นองค์ประกอบที่สำคัญต่อการดำรงชีวิตและส่งผลกระทบต่ออย่างมากต่อการบริหารงานและสังคมไทย ทำให้นายกองค์การบริหารส่วนตำบล ซึ่งเป็นผู้บริหารสูงสุดขององค์การบริหารส่วนตำบล ต้องมีการพัฒนาและปรับตัวให้เข้ากับสถานการณ์สภาพแวดล้อมและบทบาทหน้าที่ที่เปลี่ยนแปลงไปดังกล่าว แบบแผนความคิดแบบเดิมไม่เพียงพอต่อการบริหารงานท้องถิ่นให้มีประสิทธิภาพได้อีกต่อไป อีกทั้งระดับการศึกษายังมีผลต่อแบบแผนความคิดและพฤติกรรมของนายกองค์การบริหารส่วนตำบล ซึ่ง เนค เฮอร์แมน ได้นำเสนอไว้ว่า ผู้บริหาร CEO ที่ได้รับการยอมรับทั่วโลกที่เป็นผู้บริหารที่สามารถนำพองค์กรไปสู่เป้าหมายได้อย่างมีประสิทธิภาพสูงที่สุดนั้น คือ ผู้บริหารที่จะต้องมีความรู้ความสามารถ หรือแบบแผนความคิดครอบคลุมทั้ง 4 แบบ และสามารถนำแบบแผนความคิดที่เหมาะสมและสอดคล้องกับสถานการณ์และสภาพแวดล้อมได้อย่างเหมาะสมที่เรียกว่า การบูรณาการความคิด หรือการคิดแบบองค์รวม จึงจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องมีการพัฒนาและสร้างแรงจูงใจที่เหมาะสม เพื่อให้มีการนำแบบแผนความคิดเชิงขั้นตอน และกระบวนการและแบบแผนความคิดเชิงกลยุทธ์ซึ่งมีอยู่แล้วภายในสมองของทุกคน ออกมาใช้ให้เกิดประโยชน์อย่างเต็มสมรรถนะ ซึ่งบรรยากาศที่จะเอื้อให้เกิดการนำความรู้ หรือแบบแผนความคิดเหล่านี้มาใช้ จำเป็นจะต้องเปิดโอกาสหรือสร้างบรรยากาศของการทำงาน ที่เอื้ออำนวยต่อการปฏิบัติงาน นั่นคือ ผู้บริหารก็ต้องมีรูปแบบในการบริหารงานหรือพฤติกรรมที่

แสดงออกแบบประชาธิปไตย ซึ่งจะเป็นรูปแบบการบริหารงานที่สร้างบรรยากาศและสิ่งแวดล้อมที่เอื้ออำนวยให้ทุกคน ได้แสดงความรู้และเกิดการแลกเปลี่ยนความรู้ ความสามารถของแต่ละคนอย่างเต็มที่ โดยการวางแผนการบริหารงาน การมอบหมายงาน การพัฒนาทรัพยากรบุคคล ซึ่งข้อมูลต่างๆ ที่จำเป็นต่อการบริหารงาน และการตัดสินใจของนายกองค์การบริหารส่วนตำบลในด้านต่างๆ ดังกล่าวข้างต้น จะได้รับมาจากการจัดการความรู้ (knowledge management) ซึ่งเป็นการสร้างช่องทางในการเชื่อมโยงระหว่างคน กับข้อมูลสารสนเทศภายในองค์กร เพื่อทราบสมรรถนะขององค์กร ซึ่งรวมถึงผู้บริหารและบุคลากร ตลอดจนความรู้ภายนอกองค์กรซึ่งได้แก่สภาพแวดล้อม กระแสโลกาภิวัตน์ ตลอดจนลูกค้า/ผู้รับบริการ ซึ่งจะทำให้นายกองค์การบริหารส่วนตำบลกลายเป็นผู้รอบรู้ที่เชี่ยวชาญในการบริหารงานและสามารถแก้ไขปัญหาได้อย่างมีประสิทธิภาพสูงสุด จึงควรส่งเสริมให้นายกองค์การบริหารส่วนตำบลได้รับการศึกษาในระดับที่สูงขึ้น และให้ได้เข้ารับฝึกอบรมเพื่อเพิ่มพูนความรู้และพัฒนาทักษะทางการบริหารงานองค์การบริหารส่วนตำบลในด้านแบบแผนความคิดในเชิงขั้นตอนและกระบวนการและการคิดเชิงกลยุทธ์ให้มากขึ้น โดยเน้นการฝึกปฏิบัติในรูปของสถานการณ์จำลอง และการประชุมเชิงปฏิบัติการ

3. นอกจากการพัฒนาความรู้ความสามารถให้แก่นายกองค์การบริหารส่วนตำบลแล้ว ในการที่จะเพิ่มพูนประสิทธิภาพของการบริหารองค์การบริหารส่วนตำบล เพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ตามนโยบายกระจายอำนาจของรัฐบาล และสร้างพื้นฐานของระบอบประชาธิปไตยในท้องถิ่น จำเป็นจะต้องหันมาให้ความสำคัญและสนใจกับกลุ่มผู้ร่วมงานและผู้ที่เกี่ยวข้องทั้ง 5 กลุ่ม คือ รองนายกองค์การบริหารส่วนตำบล สมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบล พนักงานส่วนตำบล ข้าราชการที่กำกับดูแลและส่งเสริมการปกครองท้องถิ่นระดับอำเภอ และประชาชนที่อาศัยอยู่ในเขตพื้นที่ โดยการพัฒนาให้บุคคลเหล่านี้มีความรู้ความสามารถเพิ่มขึ้น และเปิดโอกาสให้เข้ามามีส่วนร่วมในการบริหารงานขององค์การบริหารส่วนตำบลมากขึ้น วางระบบเครือข่ายการประสานงานกับทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องทั้งภายในองค์กรและภายนอกองค์กรให้มากขึ้น รวมถึงการสร้าง ความเข้าใจในบทบาทหน้าที่ของแต่ละกลุ่มพึงมีและต้องปฏิบัติเพื่อตระหนักถึงความรับผิดชอบ ต่อส่วนรวม ควรพัฒนาองค์การปกครองส่วนท้องถิ่นให้เป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ วางระบบของ ข้อมูลสารสนเทศ มีการแบ่งปันข้อมูลข่าวสาร และกำหนดช่องทางของการติดต่อสื่อสารที่ชัดเจน และมีนาระบบข้อมูลสารสนเทศไปใช้ประโยชน์ในการพัฒนาองค์กรอย่างจริงจัง ซึ่งในส่วนนี้ รัฐบาลได้จัดให้มีอินเทอร์เน็ตตำบลขึ้นแล้ว จึงต้องมีการพัฒนาบุคลากรของท้องถิ่น ให้มีความสามารถในการใช้เทคโนโลยีมากขึ้น

4. ข้อค้นพบที่ว่านายกองค์การบริหารส่วนตำบลมีรูปแบบพฤติกรรมผู้นำแบบตามสบาย รองลงมาจากรูปแบบประชาธิปไตย แสดงให้เห็นว่าโดยทั่วไปยังมีนายกองค์การบริหารส่วนตำบลอีกจำนวนมากที่ได้รับการเลือกตั้งจากประชาชน โดยพิจารณาจากการรู้จักเป็นการ

ส่วนตัว หรือเลือกเพราะเหตุผลอื่นๆ ที่ไม่เกี่ยวข้อง กับลักษณะหรือรูปแบบของความเป็นประชาธิปไตย อันมีผลทำให้มีผู้นำที่เข้ามาบริหารองค์การแบบไม่สนใจงานและตัวบุคคลและทำให้องค์การไม่มีประสิทธิภาพมากเท่าที่ควร จึงควรมีการปรับปรุงและพัฒนาวิธีการเลือกตั้งผู้บริหารท้องถิ่นที่กำหนดให้มีการเลือกตั้งโดยตรงเพื่อให้ได้คนดีที่มีความรู้ความสามารถทั้งในด้านการบริหารจัดการและมีภาวะผู้นำ โดยดำเนินการควบคู่ไปกับการสร้างความรู้ความเข้าใจให้กับประชาชนว่า ผู้นำท้องถิ่นนั้นมีความสำคัญต่อตัวเขาอย่างไร ผู้นำที่ดีควรมีลักษณะและองค์ประกอบเช่นไร รวมถึงผลเสียที่จะมีต่อตัวเขาและชุมชนหากเขาเลือกผู้นำที่ไม่ดีเข้ามาเป็นตัวแทนของเขาในการบริหารเพื่อให้เกิดประโยชน์ต่อประชาชนและท้องถิ่น ซึ่งเราคงจะต้องยอมรับว่าประชาชนของเราโดยเฉพาะประชาชนในท้องถิ่นไม่ค่อยให้ความสนใจที่จะไปลงคะแนนเสียงเลือกตั้ง มองไม่เห็นความสำคัญของการเลือกตั้ง และการมีส่วนร่วมในทางการเมืองเท่าที่ควรซึ่งหน่วยงานที่เกี่ยวข้องคงจะต้องวางแผนและกำหนดมาตรการในการดำเนินการในเรื่องนี้อย่างจริงจังและต่อเนื่องต่อไป

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรมีการศึกษาวิจัยเพื่อให้ทราบถึงองค์ประกอบของปัจจัยและอิทธิพลของปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อแบบแผนความคิดและรูปแบบพฤติกรรมผู้นำของนายกองค์การบริหารส่วนตำบล รวมทั้งการศึกษาเปรียบเทียบเป็นรายภาคเพื่อให้ได้ข้อมูลที่เป็นจริงและเป็นตัวแทนของนายกองค์การบริหารส่วนตำบลในแต่ละภูมิภาค อันจะนำไปสู่การกำหนดแนวทางในการพัฒนาแบบแผนความคิดของนายกองค์การบริหารส่วนตำบลที่มีประสิทธิภาพ รูปแบบพฤติกรรมผู้นำที่เหมาะสม สอดคล้องกับสถานการณ์และสภาพแวดล้อมทางการบริหารของไทยที่เปลี่ยนแปลงไป ในปัจจุบันตามกระแสโลกาภิวัตน์ของโลกแห่งเทคโนโลยีสารสนเทศ ซึ่งการพัฒนานวัตกรรมและองค์กรไปสู่องค์กรแห่งการเรียนรู้ การวิจัยและพัฒนาองค์ความรู้ใหม่ ถือเป็นหนึ่งในขั้นตอนของการจัดการความรู้ ที่มีความจำเป็นและสำคัญยิ่ง
2. ควรมีการศึกษาวิจัยเพิ่มเติมถึงความสัมพันธ์ระหว่างแบบแผนความคิดของนายกองค์การบริหารส่วนตำบลกับประสิทธิภาพของการเป็นนายกองค์การบริหารส่วนตำบลที่เหมาะสมกับสถานการณ์และสิ่งแวดล้อมของสังคมไทยในยุคปัจจุบัน
3. ควรขยายกรอบการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับความสอดคล้องระหว่างแบบแผนความคิดที่นำไปสู่ความรู้ กับรูปแบบพฤติกรรมของนายกองค์การบริหารส่วนตำบล เพื่อให้ทราบว่ารูปแบบพฤติกรรมแบบประชาธิปไตยควรมีแบบแผนความคิดแบบใดบ้าง นอกเหนือจากที่ค้นพบในงานวิจัยฉบับนี้หรือไม่ โดยเฉพาะอย่างยิ่งรูปแบบพฤติกรรมผู้นำแบบประชาธิปไตยกับแบบแผนความคิดเชิงกลยุทธ์ ซึ่งเป็นแบบแผนความคิดที่ได้รับการยืนยันจากนักวิชาการทั้งต่างประเทศและ

ภายในประเทศว่าเป็นแบบแผนความคิดที่เหมาะสมกับสถานการณ์ สภาพแวดล้อมที่เปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วในปัจจุบัน ซึ่งจะนำไปสู่แนวทางในการพัฒนาและปรับปรุงรูปแบบการคิดที่มุ่งไปสู่รูปแบบพฤติกรรมผู้นำแบบประชาธิปไตยอันเป็นเป้าหมายสูงสุดของสังคมไทยในที่สุด

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย